

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük
az előfizetések megújítását.

TARTALOM:

Önálló eredeti czikkekk:	
A vámvédelem mérve. <i>Rubinek Gyula.</i>	209
Tenyészbikák árverezése. <i>Szász István.</i>	209
Teendők a kelő kapások körül. <i>Csérer Lajos.</i>	210
Kisobb szakközlemények	
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. —r —s.	211
Külföldi lapokból. <i>Borona.</i>	211
Egyleti élet	
Kormányintézkedések	
Vegyes közlemények	
Közgazdaság, üzlet, forgalom	
Hirdetések	

A vámvédelem mérve.*)

Mily magas legyen a vám? Ez a kérdés merül föl a vámtarifa minden egyes tételénél. Theoriában a vámvédelem mérvét könnyű megállapítani, a gyakorlatban ez annál nehezebb. A hazai termelés védelmének szükségességéből kiindulva, a vámvédelem mérvét egy oly ár biztosítása jelzi, a mely áron értékesítve a hazai terményt, annak termelése haszonnal jár.

A vámvédelem mérve tehát az előállítási költségekkel arányban álló eladási ár biztosításában, a kedvező értékesítési viszonyok állandóságában nyilatkozik meg. Az áraknak ezen állandósítása azonban igen könnyű az ipari termelésnél, a melynél a termelés tettség szerint szabályozható. Az ipar egész biztonsággal határozhatja meg hosszú évekre előre azt a védelmet, a mely a belpiacon részére a versenyképességet, sőt esetleg az egész fogyasztást föltétlenül biztosítja. Ipari téren napi renden vannak a kartel-alakulások, melyeknek bevallott célja a termelés szabályozása, be nem vallott célja pedig az árak szabályozása. Az árak szabályozására csakis a vámvédelem nyújt módot. Mert ha e vámvédelem nem volna meg, úgy a termelés szabályozása csak arra volna jó, hogy a belpiacon fokozottabb mérvben érvényesüljön a külföld versenyre.

A vámvédelem ezen szükséges mérve a nyerstermelés bizonyos ágazatainál is megállapítható, de semmi esetben sem a mezőgazdasági és erdőgazdasági termelésnél. A mezőgazdasági termelést és specziálisan a gabonatermelést szabályozni nem áll módunk-

*) Mutatvány *Rubinek Gyula* „A jövő vámpolitikája és új vámtarifánk” című munkájából.

ban, nem is állapíthatjuk meg egész biztonsággal azt a védelmet, a mely egy középpár állandósítását biztosítandó.

Az Egyesült-Államokban az utóbbi években egy kiterjedt mozgalom indult meg azzal a célzattal, hogy a mezőgazdasági termelés szabályoztassék. Ma e mozgalom több mint négymillió farmert vont körébe. Szövetkezeti közraktárak építése, a gabona raktározása és a bevetendő terület évről-évre való meghatározása segélyével véli a mozgalom célját elérhetni.

Mi csak sikert kívánhatunk ezen mozgalomnak, a mely, ha célját ér, óriási kihatással lesz a nemzetközi gabonaár-alakulásra és a nemzetközi spekulációra, a mely leghatalmasabb eszközét, az amerikai termelést vesztí el e révén.

A mezőgazdasági termelésnél a vámvédelem a termelés szabályozása s illetve korlátozása helyett ép az ellenkező eredményt szüli. A vámvédelem következtében emelkedett gabonaárak lehetővé teszik a gazdának, hogy termelését fokozza. A fokozott termelés növeli a kinalatot, sőt a kivitel szükségét is előidézheti, a mikor a nemzetközi gabonaár-alakulás befolyása érvényesül több vagy kevesebb mérvben a belpiacon is.

Példa erre Franciaország. A míg a nyolczvanas évek végén és a kilenczvenes évek elején Franciaország mezőgazdasági termelése nem volt képes az ország fogyasztási igényeit buzában kielégíteni, addig a gabonavédvámok hatása alatt annyira fokozódott a francia buzatermelés, hogy ma már bőtermésű években kivitel szüksége áll elő.

A nemzetközi spekuláció befolyását azonban a vámvédelem teljesen megszüntetni nem képes. S illetve fix vámtételeknél a nemzetközi spekuláció befolyása annál kevésbé érvényesülhet, minél magasabb a vám. S épen ezért különösen a gabonavámok megállapításánál nem szabad fukarkodnunk a vámvédelemmel, mert bár magas védvám mellett rövidebb időn belül következik be a belföldi termelés fokozódása s ennek kapcsán a gabonaárak ismételt sülyedése, ámde a gazda még így is megtalálja számítását abban, hogy kisebb árt kap ugyan terményeiért, de a magasabb árak kedvező behatása alatt belterjessebbé alakított gazdálkodás mellett többet termel.

A magas vámtételek által biztosított magasabb gabonaárak lehetővé teszik a gazdának oly befektetések tételét, a melyek a termelést fokozzák s így a később bekövetkező esetleges áresés már nem érinti oly súlyosan a fokozódott termelés folytán, mint éri most, a midőn termelését fokozni nem képes, ép az alacsony gabonaárak s ennek következményeképp megfelelő tőke híján. A gabonaműveknél tehát a legmegfelelőbb vámrend-

szer volna a lépcsőzetes vámok életbeléptetése, a melyeknél a gabona vámjá a gabonaár sülyedésével emelkedik, a gabona árának emelkedésével sülyed. És az esetben, ha a tarifális autonómiát nem állítottuk volna föl a jövő vámpolitikája sarkalatos tételéül, úgy e mellett kellene állást foglalnunk. Miután azonban a tarifális autonómia megengedi, hogy az esetleg idővel csekélynek bizonyult vámvédelmet fokozzuk, a vámkezelést így igen megnehezítő lépcsőzetes gabonavámok föllállítását nem javasolhatjuk.

A gabonaműek és különösen a buza a nemzetközi forgalomban jelentőségüket sohasem fogják elveszteni addig, a míg a kenyérré szükség lesz. A nemzetközi forgalomban azonban a gabonaműek mellett mind nagyobb jelentőségre emelkednek az állati és növényi termények. Azt lehet mondani, hogy a nemzetközi forgalom a nyerstermények forgalma tekintetében irányt változtatott. A gabonakiviteli államok is mind nagyobb jelentőséget tulajdonítanak és mind nagyobb súlyt helyeznek az állati termények és kertészeti termékek előállítására.

A gabonatermelés régi jelentőségéből vesztí s illetve a belterjes gazdálkodás térfoglalásával az egyes gazdaságokban is a főszűly nem a gabonatermelésre, hanem állati termények, kertészeti, gyümölcsészeti és mezőgazdasági ipari termények előállítására helyeztetik. A nemzetközi forgalomban ily nagy jelentőségre emelkedett állati és növényi termények a baromfi, a tojás, a vaj, a friss főzelék és a gyümölcsneműek. Ezek mind olyan termények, a melyekből ép a legkisebb emberek, a legszegényebb néposztály is fölöslegeket termel. Az ezen termelésnek nyújtott védelem tehát szocialis jelentőséggel bír s az alsóbb néposztály anyagi jólétének emelkedéséhez nagyban hozzájárul. S a mi a legörvendesebb, hogy ezen termények a külföldön, de a belföldön is könnyen elhelyezésre találnak, mert fogyasztásuk állandóan emelkedik.

Tenyészbikák árverezése.*)

Az „Erdélyi Gazda” f. é. 17-ik számában fenti czim alatt megjelent cikkben némi neheztelesek, mondhatnám vádak hoztak fel az állattenyésztési felügyelőkkal szemben. — Igazán mondhatom, nekem nehezemre esett e vádakát ép azon szaklap hasábjain olvasnom, a melynek a magyar erdélyi szarvasmarha megmentése érdekében kitűzött irányával teljesen egyetértek.

Érzékenyen talált engem a jelzett kritika azért is, mert épen azon működésem körében bánt, a melyet, t. i. a magyar erdélyi

*) Mult számunkra elkésve vettük.

Szerk.

A legjobb magvak legolesőbb beszerzési forrása

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari szállító, József főherczeg Ő cs. és kir. Fensége udvari szállítója, a román király Ő Felsége udvari szállítója. Ferdinand bolgár fejedelem Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp szász coburg-góthai

(28.)

herczeg Ő kir. Fensége udvari szállítója **magkereskedése**

BUDAPESTEN, VI. Andrásy-út 23-ik szám. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

szarvasmarha fajtának szerény tehetségem szerinti tökéletesítését, mondhatni életcéloomul tűztem ki.

Nem volna észszerű, ha az erre törekvők, a kiknek soraiban, tudomásom szerint, cikkíró igen előkellő helyet foglal el, a helyett, hogy vállvetett munkával törekednének egymásnak támogatói lenni, egymásnak gáncsolásában találnák gyönyörűségüket. Azt hiszem ez többet ártana, mint használna az úgynek.

Nincsen az országnak talán egyetlen kerülete sem, a hol a kiváló hazai faltáju tenyészbikákra oly nagy szükség volna, mint az enyémben, először, mert kerülemem egy részében meg van már a kiváló apaállatokhoz szükséges alap anyag és másodsor különösen azért, mert a hazai anyag tisztaságát sehol sem fenyegeti oly nagy mértékben a nyugati fajták árja, mint itten. Itt ma még van mit megmenteni és ezt első sorban azt hiszem, a jó apaállatok kiosztásával érhetjük el. Épen azért nem mulasztom el a multban, s nem fogok a jövőben sem elmulasztani minden alkalmat megragadni arra, hogy kerülemem részére jó tenyészanyagot szerezzek be, legyen az a tordai állami bikák árverése, vagy bármilyen más alkalom.

Mi, állattenyésztési felügyelők, a tordai árverésen nem az állam közegei, hanem éppen mint cikkíró is kívánja a községek támogatói és tanácsadói voltunk. Természetesen, így, szorgoskodásunk nem a magunk privát érdekeinek előmozdítására, hanem a köztenyésztés érdekében, tehát a nagyon tág értelemben vett közönség javára lett kifejtve és így nem tudom elgondolni, hogy tulajdonképpen milyen közönségnek kellene nekünk a tért átengedni?

A felállított tenyészbikákat egyik-másikunk az árverés előtt már hetekkel megszemlélte. Kiválasztotta azon egyeseket, melyeket kerülete részére alkalmasnak talált, aztán értesítette községeit, a melyek egy része szintén az árverés előtt elküldötte megbízottjait és előjegyeztette magának a kiválogatott bikát, vagy pedig az árverésen képviseltetvén magát küldöttjei által, felügyelőjével egyetértőleg állapította meg tenyészanyagának és anyagi viszonyainak megfelelőleg azt, hogy részére melyik bikára és körülbelül milyen magas árig árverezzen illetékes felügyelője.

Hát ez az a nem indokolt eljárás? A nagyközönség megítélésére bizom döntse el elfogulatlanul. Csak önmagukkal vetnek számot a felügyelők, midőn így járnak el? Honnan meríti cikkíró azon vádat, hogy községeinket nem láttuk el tanácsokkal? Hiszen láthatta volna az árverés előtti reggelen, hogyan szemlélgettük községeink kiküldöttjeivel a felállított bikákat és ezen szemlék alapján tettük meg feljegyzéseinket. Minden felügyelő és minden község tisztába volt már az árverés megkezdése előtt azzal, hogy melyik bikára reflektál.

Hol maradtak itt nemoba a jótanácsok, nem volt-e ez öntudatosan cselekvő apaállat vevőhöz méltó eljárás? Melyik község vette át kényszerűségekből és nem meggyőződésből a felügyelő által reá erőszakolt bikát?

Miért kellett volna valamely község kiküldöttjeinek visszahuzódnia az árveréstől a felügyelőkkal szemben? Hát nem volt ott minden községnek a felügyelője? Hiszen mind a négy erdélyi felügyelő jelen volt az árverésen, sőt a Királyhágón tuli részekből is egy, de tudtommal községi kiküldöttek csakis a mi szűkebb kis hazánkból voltak ottan. Nem tudott volna minden község ott lévő felügyelőjéhez fordulni teljes bizalommal, a mikor nem kellett volna visszahuzódnia. Ha nem tette meg, az ő hibája és nem a felügyelőké.

Tényleg mi nem a saját zsebünkre vásároltunk, de ki vonja kétségbe azt, hogy — felelősségünk tudatában — nem lelkiismeretesen jártunk el? Hát ki fogja megfizetni azt a bikát, ha a közönség nem fogadja el?

Végül, a sorok között azon állítást is le-

het olvasni, hogy a felügyelők az esetleg árverező magánfeleknek csinálnak concurrentiát. Hát baj-e az? Azt hiszem nem, mert egy gazdag gulyatulajdonos, nézetem szerint, mindig felveheti a versenyt egy szegény, nyomorult községgel szemben, de ez a concurrentia akkor is megvolna, ha a felügyelők nem maguk árvereznének községeik részére, hanem a község megbízottjai közvetlenül tennék stb.

Ezekben óhajtottam válaszolni a felhozott vádakra, a melyek — még ha teljes jóhiszeműséggel és az ügy iránti buzgalomból is fakadtak — alkalmasak lehetnek arra, hogy egyesek előtt újon rendszeresített felügyelői intézményünk életrevalóságát, szükségességét némiképpen kisebbsítsék.

Szász István.

m. kir. állattenyésztési felügyelő.

A kolozsi bikaárverésről f. évi 17-ik számunkban közreadott egyszerű és tárgyilagos referádánkra kaptuk a fenti reflexiót. Kijaduk úgy, amint jött, miután nekünk megvan az elvi álláspontunk ebben a kérdésben, melyre nem kedvtelésből vagy tudákoságból helyezkedtünk, hanem azon tapasztalatok alapján, melyeket a kolozsi bikanvelő telep felállításától maig gyűjtöttünk.

Mikor mi erről az ügyről szót ejtünk, mindenkor elvonul előttünk egész sorozata azoknak a felszégeknél és helyes intézkedéseknek, (mert ilyenek is voltak ám) melyek hazarészünkben a községek és magántenyésztők bika szükségletének állami támogatással eszközölt beszerzése körül történtek.

Ezen tapasztalatok alapján mondtuk épen, hogy „hazarészünk viszonyait tekintve, hatalmas és nagyon célirányos lépés volt a kolozsi állami gulya felállítása.“

Ismertük és annak idején el is mondtuk nézetünket a gulya felállítását megelőző állapotokról, melyek után megnyugvással tekinttünk a jövőbe, azon hiedelemmel, hogy ennek a gulyának első és főfeladata a nagyobb tenyészetek részére megfelelő correctorokat szolgáltatni és csak ezután, vagy ezen a közvetett uton szolgálni a köztenyésztés ügyét.

Referádánk incriminált része erről a nézpontról világítja meg az ügyet és a nélkül, hogy az állattenyésztési felügyelőket egyéniségükben, törekvéseikben a legtávolabbról is érintettük volna, helytelennek, károsnak, a közérdeklődés csökkentésére irányuló eljárásnak mondtuk a felügyelők eddigi szereplését az állami gulyatelep árverésein.

Helyes-e, helytelen-e a mi álláspontunk, azt nem vitatjuk, itéljük azt meg mások; a közszükség és ennek nyomán a közvélemény különben időtelével minden vélemények felett dönteni fog.

Mi tapasztalatokon alapuló elvi álláspontunk mellett maradunk és a mint eddig helytelenítettük, úgy ezután is helytelennek tartanánk azt, ha az állami gulyák (ide foglalva a mezőhegyesit is) árverésein, mielőtt a közönség nem fedezte a maga szükségleteit, az állattenyésztési felügyelőknek aktiv szerep engedtetnék, mert a mi viszonyaink mellett ezeknek a gulyáknak nem lehet az a főrendeltetésük, hogy productumai különböző kedvezmények nyújtása mellett néhány községben kallódjanak el, hanem az, hogy a köztenyésztés céljára bikákat növelő nagyobb tenyészetek közvetítésével a közállományt minél kiterjedtebben javítsák.

Álláspontunk igazolására most csak ennyit mondunk; majd alkalomadtán tüzetesebben is foglalkozunk ezzel a kérdéssel.

Szerk.

Teendők a kelő kapások körül.

Megtakarítás után beállítván a vető gépet a színbe, nem elegendő, ha Jupiter Pluvius avagy „fagyos szentek“ protectiója forog meg a gazda nem épen kis számu óhajában, de ismerni kell az elvel: „segíts magadon...“ Épen a kapások azon növények, melyeket

kelésök közben nem lehet a természet erejére bízni, de biz azokat ápolgatni kell fejlődésük első stádiumában.

Gyakran megesik, hogy a vetés a porba kerül, a melyben tehát bizonyos mélységig 5—8 cmt.) alig van meg a csirázáshoz szükséges nedvesség, az esetleges áprilisi esőre nem akarunk várni, meghengereljük a vetéseket. Röviden szólva, előállítjuk a talaj hajcsövességét, a mélyebb üde rétegekből felszivódik a nedvesség a csirázó maghoz s annak segítségére van Laza talajokon szinte rendszeresen szoktak vetés után hengerezni, míg kötöttebb talajon csak szükségből — tekintettel lévén az ilyen talajon a talaj könnyű cserepedésére!

Ezen jelenségnél tünik fel a másik teendő. Nemcsak a henger nyomán áll be a cserepedés, de leginkább az esőverés nyomán, vagy igen kötött talajnál erős ülepedés révén is. Könnyű belátni, hogy a csirázó növények ilyen kéreg alól nehezen, sőt sőt sokszor alig bírnak kibujni. Ezen tehát mihamarabb segítni kell, még pedig a könnyű boronálással, sorok irányára keresztben. Boronálni különben a cserepedés nélkül is lehet, mert könnyen megbolygatva a talajt a kelő növényke körül, bőven jut ahhoz levegő, fény, melegség és nedvesség, s az jobban fog fejlődni. A burgonyánál nehezebb boronát használhatunk, középezt a tengerinél s a legkönynyebbet a répa-féléknél, még pedig természetesen azért, hogy a réparász a leggyengébb. Épp azért, mivel ezen első boronálással a répa-táblán akár a borona nehézsége, akár a talaj tulpuha állapota folytán gyakran sok növénykét kihuzgálunk, nálunk ritkábban, de külföldön gyakrabban megkísérlették a vékony aczélforgású gépekkel („ligris“) a boronálást, úgy állítván azt be, hogy épen csak felkaparta a talaj felszínét. Persze még akkor kell ily gépekkel dolgozni, midőn a kelés épen hogy megindult, mert, ha későbbben dolgozunk vele, a sűrűn álló fogak már sűrűn ritkítanak és erre, a vetésnek ebben a stádiumában még nincs szüksége. A tengerinél, burgonyánál kevesebb kárt tesz, mert ott jobban ellentállhatnak a kelő növénykék

Mint említém, a jókori ritkításra nincs szükség, már csak azért sincs, mert igen gyakran egy is megritkítja az az időjárás egy némely viszontagsága, de különösebben a zsenge zöldséget kedvelő rovar-ellenségek milliója. Sokszor e két bajjal úgy van a gazda, hogy inkább reszkirozza meg az elfagyást, tehát korán vet; hengerrel, boronával elősegíti a gyors fejlődést, csak azért, hogy megerősödvén a növény jobban ellentállhasson mindenféle kárt tevő pusztításnak.

Ezzel összefügg az, hogy a hűvösebb időben a növény bir fejlődni, de a rovar-állczák még nem mozdulnak meg, míg, ha melegebbé válik az idő április végén pl. már a sok rovar s neki esik a gyenge növénynek, ha az is akkor kel. Tavaszi gondoskodás tehát az is, ha a gazda már jókor megfigyeli a kelő kapásokat, s mihelyt a kár a répa-ármányos, cserebogár pajor, honvédbogár, drótféreg stb. előtűnnek, rögtön végeztesse a legkorábbi féreg-pusztítást, akár gyermeknap-számossal, legelő baromfi csordákkal, hengerzéssel stb. Mert ha ezt elmulasztjuk, pár hétre a kevésből már teméntelen új generáció szaporodik el, mely abban az évben is sok kárt tehet, de a telető peték révén a következő évben még biztosabban ki van téve a gazda.

A leveleken élőködők ellen használja a schveinfurti zöld festéket s dohánylug kivonatot stb. vagyis minden eszközt fel kell használni ma, hogy megvédje magát a gazda. Hogy a rovar-ellenség minő hatálylyal szokott fellépni, kitünik alábbi megfigyelésemből. Szó van két takarmányrépa tábláról, a melynek fejlődése közt ép 11 nap különbség volt, vagyis a későbbi kelés együtt fejlődött az ellenségeivel, s azok utóbb „el is rontották a nótáját“, végeredményében pedig termott közepes homoktalajunkon a korábbi fejlődésű

tábla 1 hk.-ján 215 q. répa, tehát 37 q.-val kevesebb. Ez pedig jelentékeny a takarmány-répánál, cukorrépánál, meg határozottan nagy veszteség, kivált ha megjegyezzük, hogy a rovar bántotta répa egy se fejlődik cukorodusan.

Fentiekkel ellenkezésben a tengerinél inkább vetünk számot a tavaszi fagyok hatásával, kevesebb a baj a burgonyánál, bár mindkettőnél előnyös a jókori fejlődés. A répánál még azt is megkísérlették. — a hol olcsó, vagy bőven volt vetőmag — hogy kétszer vetettek egy heti időközben, itt természetesen, hogy a bogár inkább az utóbb kelt zsenge vetést rágta meg. Persze ilyenkor a ritkítással és kapálással van több bajunk. Mihelyt a sorok markirozva vannak megadjuk az első kapálást. Vagyis nem mélyen vágjuk alá a kapát, csak csekélyen, mindazonáltal a földet megmozgatjuk s a kikelt gyomokat szorgalmasan kivagdadjuk. A kelő növényeknek a fagy s rovar után harmadik nagy veszedelem a tolakodó gyom. Ez a kulturtalajon erőteljesen és gyorsan nő s gyakran még nem is tűnik elő oly nagyon, már is nyomja a kulturnövényt. A sarabolást nem jó a rendes szivalaku kapákkal végezni, mert ezekkel a mi munkásunk mindig mélyen vág, már pedig a gyom gyökere mindig nincs oly mélyen, hogy abban kárt tehetne, sőt még jobban jár a dudva, mert még alatta is lazítottatja a talajt; de ha a lapos élű sarabolókkal dolgoznak, tehát sekélyen úgy az a dudvát derékban metszi ketté, a leveles rész kifordul, elfonyad. A talajban maradt gyökér ugyan majd mindig újabb sarjadzásnak indul, de ezen már segít a majdnem nyomban következő második kapálás, a mi együtt jár a ritkítással és egyezéssel.

Mi célja hát az egyezésnek?

Egyszerű és talán tudakos válasz, hogy megakadályozzuk a répák közt a „küzdelmet a létért.“ Tényleg úgy van, hogy minden répa-száznak meg van a fejlődéshez szükséges tenyészterülete, mely azonban minden talajnem, esetleg gazdaság, klíma és igen gyakran a művelés intenzivitása szerint, hol több, hol kevesebb; nálunk pl. az oberndorfira 2500 cm².

Könnyen elhíhető, hogyha a szükségesnél nagyobb a terület, a növény erősen fejlődik ugyan; de a talaj nem fog benőni, sem többet teremni, tehát a területet nem használtuk ki. Még ha kisebb hely esik egy répa-ra, úgy tényleg egymás rovására fejlődnek a répák, de a fejlődés csak vegetálás s megint nem terméshözaddal. Honnan van ez? Nem csak kevesebb talaj jut egyeseknek — végül is a répagyökér is lehúzódik tápanyag után igen mélyre, — de szüksége van még a növénynek levegőre, világosságra s a napnak melegére is. Már most, ha egyik a másikat növi túl, majdnem valamennyi elmarad fejlődésben. Így sohasem késünk az egyezéssel, habár a növény fejlettebb állapotában nem igen járunk eszközzel, kapával közte, hanem inkább kézzel húzzuk ki a szorosan állókat, a melyeket a jászolokban igen jól lehet értékesíteni. A sűrűn álló répa mintegy felnyulik a levegő és napfény után, s levélbokor is felfelé s sűrűn áll, meg a répa sem terjeszkedik annyira, mint inkább nyakosodik s felnyulik. Az ilyenben aztán több a zöldes hus, s kevés van a szénhidrátból. Szépen valószínűleg meg a fentebb mondottakat egy párhuzamosan végzett kísérletem, a melyeket 100—100 négyszög ölnél végeztem. Így az első egyezést sikeresen megadtam. Tudvalevőleg ilyenkor még elég sűrűn áll a répa, hogy jusson a pajornak és drótféregnek is. A 2-ik egyezést azonban csak a kontról táblának adtam meg, ugyancsak a gyomtól is tisztán tartottam, míg a másik táblán majdnem egymás hátán nőtt a répa s a gyom is nagy volt.

Számadatokban kifejezve ilyen volt az eredmény:

Megegyezve s tisztán tartva	1370 q.
Egyeztetlenül s gyomosan	893 q.
Tehát különbség	467 q.

Egy katasztrális holdra számítva ez 77 q. kevesebbet, illetve a pénzértékre számítva 17—22 frtot tesz ki. A példa még arra is tanít, hogy ne csak az egyezéssel ne késünk, de a gyomirtást is egyáltalában idejekorán végezzük.

A tengerire is majd mindenben áll a fentebb elsorolt eljárás.

Itt is sűrű állás folytán kiányos lesz a termékenyülés, a fejlődés s különösen a beérédes.

Nálunk a homokon 6400 cm. területen áll a magyar fajta tengeri, a sűrűben álló már erdőt képez. Itt is jó kétszer egyezni. A második egyezés akkor történik, ha a tövek már térdig érnek, ekkor már töltögetünk is. Hamarabb kell elvégezni tövek alján felelt mellékajlásnak kitörését, fattyazását is. Ezek elszívják az anyatót elöl a feláradó tápnedvet s daczára ennek nem bírnak közönséges állásban termést produkálni, de az anyatót is satnya marad. Nálunk ugyan egyes termelők a székely tengerit is kultiválják, hogy a fattyuhajtásokat is meghagyják a tőn s ezek is hoznak egy egy csövet, de azok a rendesnél nagyobb területen állanak.

Ezeket a fattyuhajtásokat lehetőleg oldalt s jó mélyen kell letörni, mert, ha csak kitépjük, úgy elszakad s pár nap múlva azt fogjuk látni, hogy bár megcsonkítva is, de hosszabban fejlődnek. Nemkülönben állanak a fenti dolgok a seprőzirkokra is, a hol 6—16 cm. egyeznek; ha igen sűrűn áll, túlgenge lesz a növény ha ritkán, akkor megvastagodik s az értékét képviselő „szakál“ szárai is vastagabbá fejlődnek, a mikor is már azokból finomabb, rugalmasabb seprüket bajos készíteni.

A ritkításról szólva meg kell még emlékezni a pendantsról vagyis a mikor helyenkint ki nem kelés, vagy kipusztulás folytán a répát vagy tengerit pótolni akarnak. A gyakorlatban úgy történik ez mindenütt, nálunk leginkább a 2-ik egyezés és fattyuzás alkalmával, hogy az egyik helyről kitépelt rászát vagy plántát azon módon átültetjük a kiritkult helyre. Az eredmény pedig az, hogy az ilyen növény vagy elpusztul, vagy csak vegetál; vagy ha meg is ered, elnyakosodik, elgömbül vagy a gyökere válik villássá. Ezen eljárást épen a cukorrépánál kellene elhagyni, természetesen az, hogy a növény első helyéről eltávolítottván, épen a gyenge gyökereit tépjük el, s a míg azokat új helyen újra kifejleszteti, igen szerencsés jó időnek kell lenni, hogy megéljenek. Az ilyen élő-haló növény különben keresett tanyája a drótféregnek és csimasznak. Jobb eljárás ennél az, és francia cukor-répa termelők ezt művelik, — hogy magot nedves helyen csiráztatnak, s úgy ültetik el a nedvesen tartott, ritkás helyre. Ez természetes methodus is s sokszor közel éri az ilyen növény fejlődésében a rendes kelésű növényt. Bátran eszközölhető ezen eljárás a tengerinél, sőt csírás burgonyánál is.

Csérer Lajos.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „Magyar Nemzet“ május 9 számában érdekes tanulmányt közöl *Ürmösy Lajos* tollából „A nemzetiségi kérdés Erdélyben“ cím alatt. Annak az alapeszmének a felvételére mellott, hogy a magyar birtokos osztálynak kötelessége személyes érintkezés útján a nemzetiségek beolvastása, vagy legalább is jó hazafi elemmé való nevelése, érdekes statisztikát állít össze az erdélyrészi 100 holdon felüli birtokoknak a birtokosok nemzetisége szerint való megoszlásáról. Ime a statisztika:

Alsó-Fehér vármegyében a 100 holdon felüli magyar birtokosok száma 206, a román birtokosoké 23.

Beszterce-Naszod vármegyében a magyar

birtokosok száma 31, a román birtokosoké 7, a szász birtokosoké 12.

Fogaras vármegyében áll aránylag a románosság legerősebben, mert a 18 magyar és 7 szász birtokossal szemben a román birtokosok száma 37.

Hunyad vármegyében magyar birtokos van 250; köztük néhány német, de beleolvadtak a magyarságba. Román birtokos van 42.

Kis-Küküllő vármegyében a magyar birtokosok száma 154, a románoké 13, a szászoké 14.

Kolozsmegyében a magyar 497 birtokossal szemben 72 román birtokos áll.

Maros-Torda megyében a 272 magyar birtokossal szemben áll csak 38 román birtokos.

Nagy-Küküllő vármegyében 57 magyar birtokossal szemben áll 22 szász és román birtokos

Szolnok-Dobokamegyében a magyar birtokosok száma 406, a román birtokosoké 103, a szászoké 46.

Torda-Aranyosmegyében a magyar birtokosok száma 255, a román birtokosoké 77.

A „Kísérletügyi Közlemények“-ben Cserháty kifogásolja, hogy bár a hazai cukorgyárak nagy mértékben végeztenek gazdáinkkal cukorrépa-termelési kísérleteket, de az eredmény nem igen publikálják, sokszor a kísérletező sem tudja meg. A hatvani gyár irányt változtatott, mert az általa kezdeményezett kísérletek vezetésére a magyar-óvári növénytermelési kísérleti állomást kérte fel. Ez 7 nagy uradalomban kísérletezett 20-féle répával. Az eredmény lett: azt tapasztalták, hogy a féleségek egyszerűen nem volt tiszta, hanem *kevert*, továbbá nem volt köztük egy jelenség se, a mely a többit felülmulta volna, a termésre legutolsó helyen a Kuhn et Comp.-féle répa volt, legjobb répák a Breustedt, Ktause s Wesche-félék; termőképességre a németországi répák állanak legelől. Legtöbb cukrot adták a Jaensch, Dipse s Breustedt-félék.

Ugyancsak a „K.“-ben *Krolopp* Alfréd tanársegéd a zabbal végzett kísérleteiről számol be, s kijelenti, hogy a »magyar zab« szeme könnyen pereg, nem érik egyenletesen s termőképessége nem lévén kielégítő, keresni kell új féleséget, a mely nálunk jól beválik! Ilyen a *Duppai* zab, a melyet Kerpely tanár már régebben is ajánlott. Tizenheten végeztek kísérleteket, a 18-ik egy kisküküllői gazda nem küldött be jelentést! Az eredmény az, hogy sem szalma, sem szemtermésben nem igen multa felül a hazai zabféleségeket. Ugy látszik nehezen huzódik. Már jobb eredményt adott a *Simoradki* zab, mert csak 4 esetben termett kevesebbet, s 10 esetben pedig többet a hazainál. A míg a *Duppai* zab csak 4-5 nappal érik hamarabb, ez utóbbi már 8 nappal. Htr. sulya 50—57 kgramm között ingadozik

Hogy a *Thomassaloknak* milyen az utóhatása a 2-ik évben, azt jelenti az állomás: hogy a hatás két évre terjed s a 2-ik évben is jelentékeny, sőt gyakran nagyobb, mint az első évben.

—r—s.

Külföldi lapokból.

Köménytermelés. A magot 20 cm.-nyi sorokban kell jókor tavasszal elvetni, a mezőségek hamar fejlődnek erős százzakká, s ezeket júliusban 30 cm. négyzetkötésben kell kiültetni. Vagy lehet közbeszurt növényként is vetni, mikor is tavasszal valami kalászos közzé vetnék ki sorvető géppel 6—8 kgrnyi magot. Ez itt szépen ki fog kelni s meg is erősödik, utóbb pedig, ha a kalászt learatják, ott marad a kömény sorvetés. Az őszi 1—2-szer kapálunk, utoljára töltögetünk is. Ha őszi buján nő, takarmányunk le lehet kaszálni. Termést csak a 2-ik évben hoz. Akkor szintén kapálunk egy párszor, mire a magtermő szár hamar felnyulik s július végén már érik a mag. Az érés jele: ha a mag barnássá válik. Az aratás vagy nyirkással vagy sarlóval történik, haramatos időben, mert erős naptáznban a mag pereg. Hektáronként 12 q.

szem, 25 q. szalmatermés az eredmény. — (Wiener Landw. Zeitung.)

Vajkészítés. Minden olyan tej, a melyben 14% tejfél van, kielégítőnek mondható! Száz klg. tejből kerül:

3.25 % zsirtartalomból	3.51 kg. vaj
3.50 " "	3.80 " "
3.75 " "	4.09 " "
4.00 " "	4.38 " "
4.25 " "	4.67 " "

A teljes zsirtartalmat azonban csakis igen jó tejfelezőkkel lehet kivenni. Az Alfa-D-Separator igen alkalmas 80 liternyi napi tej-mennyiség feldolgozására — (Wiener Landw. Zeitung.) *Borona.*

Vajelemzések eredménye Angliában 1898—99-ben. 1083 próbát elemeztek meg s csak két esetben találtak hamisított vajra. Nagyon sokban volt kimutatható a gyapotmag-olajtartalom, de soha sem volt több, mint a mennyi jelenlétét a gyapotmagpogácsával táplált tehének vajában kísérleti úton megállapították. Wye-i laboratórium kétséget kizáróan bizonyította be, hogy a gyapotmag pogácsa olaja, átmegy direkt a vele táplált tehének tejébe. A vajconserváló szerek közül átlag adicum boraciumot használnak. És pedig a legnagyobb mennyiségben alkalmazzák a francziák, másod sorban a hollandok, míg Dánia, Svédország tejgazdái egyáltalán nem használják. Az Ausztráliából, Új-Zélandból stb. távol eső területekről küldött vajak mindenike tartalmazott borsavat. A vajnak kátrány-festékekkel való színezése főleg az Északamerikai Egyesült-Államokban és aztán Hollandiában van leginkább elterjedve. Figyelemre méltó, hogy a vizsgálat alá került margarinkok legnagyobb része tartalmazott gyapotmag-olajat, acidum boraciumot és anilin füstékeket. A hollandi, szász, norvég és dán eredetű tejföl minden esetben teljesen valódiaknak bizonyultak. (Agric. Gazette.)

Milyen értékkel bírnak a Thomas-salakok a talajban? Ugy a mezei, mint a kerti kísérleteknél a szemtermés a phosphorsav-tartalom arányában emelkedik. Minél finomabb a liszt, annál hamarabb bir hatással! Ugyanez áll a Thomas-salak-lisztben lévő savak oldhatósága szempontjából. Miután a Wagner Pál kitalálta citrat-folyadékban való oldhatósági fok elmélete csak elmélet, legjobb ha Thomas-salakot a teljes foszforsav tartalma szerint vásároljuk, megengedvén 0.25%-nyi elemzési latitudókat. A salak savtartalom 90%-ban oldható legyen. (Mitheilung k. u. k. Lanw. chen. Vers. Stat in Wien.)

Chioratok és Perchloratok a chili salétrom mellékanyagjai, a mely a legfőbb a növényre, de *Maecker* szerint a rozsra veszélyesek. Régebben a kereskedelem elfogadta a 1.5% Perchlorat tartalmu chilisalétromot, utabban nem! A répa száraz időben 8%-ot bir el. — (Landw. Versuchs Station. Bol. 52.)

A csirbolya-fenyő magja száraz anyag tartalma a következőkből áll:

Orotein anyagok	17.24 %
Glycerinek	49.26 "
Lecitham	— 99 "
Keményítő	7.43 "
Vizben oldható lényegmentes anyagok	16.84 "
Nyers rost	1.19 "
Hamu	3.05 "

A tartalom fele tehát zsiros alagokból áll. A magból hegyvidéken kedvencz csemege — olyan ize van, mint a magyarónak. (Versuchs-Station. Bol. 31.)

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

Tavaszi munkák a komlóskertekben. Minél gyorsabban felkuszik a komló inda, annál biztosabb a jó termés. Ezt pedig részben a komlós kert földjének a felásása mozdítja elő. Sajnos, nálunk ezzel rendszeresen késni szoktak, ugyanigy a kapálásokkal is. Nem az az irányadó, hogy kiverődött-e már a burján?

hanem az, milyen a föld fizikai állapota. Egy leülepedett, esővert, gazos földben nem működhetnek teljességben a természet erői. Nem szabad késni az indák *megválogatásával* sem! Sietni nem szabad a fölösleges hajtások eltávolításával, de ha egyszer már 2—3, esetleg jó tőkén és jó földben 3 inda erősebben nő, így a többi ki lehet rendre tépni. Kivált ha szárain és tövön gyorsan lépnek fel a bolha s más férgek is. Ezek ellen, de meg mindenféle penész-betegség ellen ajánlatos, ha a komlótkéket $\frac{1}{2}$ %-os rézgáliczoldattal megpermetezzük, esetleg magas végein újból tegyük azt. A fölösleges mellékendákat embermagasságig tépjük le, ezek úgy se adnak termést, de a levélzetet ne bántuk. — r. — s

A tojások eltartása. A tojásokat hosszú ideig eltartani csak akkor lehet, ha azok elrakáskor nem idősebbek három napnál. Az eltartás legjobban akkor sikerül, ha 32 kg. finom égetett meszet vízben föloldunk és a meszoldat kihűtése után $\frac{1}{4}$ font konyhasót és $\frac{1}{16}$ font borkövet adunk hozzá és folytonos kavarással annyi vízzel higitjuk föl, míg az oldat hig, tejszerű lesz. E mesztejjelet az agyagedénybe elrakott tojásokat leöntjük s az agyagedényt pinczébe elhelyezzük. Használat előtt a tojás lemosandó.

EGYLETI ÉLET.

Az új vámtarifa ügyében az „E. G. E.” a következő felterjesztést intézte *Darányi* miniszterhez:

Nagyméltóságú Miniszter Úr!
Kegyelmes Urunk!

Folyó évi január hó 20-án kelt 177/eln. számú, az osztrák-magyar vámerület új autonóm vámtarifájára vonatkozó kegyes leiratával megküldött kérdőívet, kitöltötten, mellékelve tisztelettel felterjesztjük.

A kérdésekre adott feleletekkel törekedtünk arra, hogy egyes speciális produktumainkra, azok értékesítésének lehető védelmére, sőt egyes új és sikerrel bevezethető termelési ágaknak praeventív támogatására irányítsuk Nagyméltóságod kegyes figyelmét, magas jóindulatát.

Nem lehet a mi feladatunk, hogy vámpolitikánkat, kereskedelmi szerződéseinket, vámtarifánkat és törvényeinket azok egészében elbíráljuk, azokra sarkalatos és az állampolitikát is érintő javaslatokat tegyünk. A mi teendőnk, mint azt Nagyméltóságodnak elől idézett magas leirata is körvonalozza, a helyi érdekek vonatkozásainak lehető kutatása, az általunk ismert viszonyok és törekvések lehető feltárása. Ez azonban, ha nem is oly nagy terjedelmű, de mindenesetre az előbbihez hasonló nehéz feladat, mert forgalmi statisztika — országreszenként elkülönítve — teljességgel nem állván rendelkezésünkre, a mi kevés adat feleleteinkben foglaltatik, azt mi csak hosszas utánjárással szerezhettük be.

Feleleteink bővebb megvilágításánál még a következő tiszteletteljes megjegyzéseket tesszük:

Ad: 3.

Friss gyümölcs kivitelünk fokozatosan emelkedni fog, mert az utóbbi évtized alatt gyümölcsfa állományunk oly nagy mértékben szaporodott, mint azelőtt soha s ha a fejlődés így fokozódik még egy pár évtizedig, hazarésznünk gyümölcskivitelének elhelyezése minden más termelési ágénál fontosabb kérdéssé növi ki magát.

Igen üdvös jele a gyakorlati érzék ébredésének az, hogy a gyümölcsefeldolgozás ügye mihamarább a megoldás stadiumába jut. A dévai, most alakuló gyümölcsefeldolgozó gyári szövetkezet csak első parányi kezdete az új iránynak, mely azonban megfelelő vámvédelem nélkül még a saját piacunkon sem fog dominálni.

Ad: 5.

A mint látható, tömegforgalmunk: gabona és szarvasmarhából van, ez utóbbiból — a

belföldön kívül — csupán Ausztriába és innen részben átmenőleg tovább.

Friss gyümölcs, tojás és borexportunk szintén jelentékeny. A vámkülföldre exportált bor mind Sveiczba ment.

Ad: 13.

A borklauzula fentartása (1903. után) erdélyrészi szőlőrekonstrukciónk ügyét kiszámíthatatlan időkre vissza fogná vetni. Az olasz borok árdeprimáló inváziója óta erdélyrészi szőlősgazda alig volt rábirható új szőlő telepítésére, sőt termelőink borkészletüket sem birják értékesíteni.

Ad: 15.

Lóher és luczerna magot hazarésznünk a belföldi fogyasztásra elég szépet és elég sokat termel. A külföldi behozatal az árat lenyomja anélkül, hogy minőségben sajátunkat felül mulná!

Külföldi komlóra szintén nem volna szükségünk, ha saját termelésünk elegendő védelemben részesülve — pár év alatt nagyobb arányokban indulhatna meg!

Adatainkra vonatkozólag még megjegyezni kívánjuk, hogy azok nem 1898. évi, mint az a kérdőíven előírva foglaltatik, hanem 1899-ből valók.

Egyebekben hivatkozva 1898. jun. 22-én kelt 827—II./55 szám alatt az önálló magyar vámtarifa ügyében kelt felterjesztésünkre — vagyunk Nagyméltóságodnak

Kolozsvárt, 1900. május 1-én

mély tisztelettel:

Szabó József. *Tokaji László,*
egyl. elnök. *egyl. titkár.*

A kérdőpontok s az azokra adott feleletek a következők:

1. *Vitettek-e ki a vámkülföldre, illetőleg Ausztriába működési területéről az 1898-iki év folyamán mezőgazdasági (erdészeti) termékek és ha igen, melyek azok?*

Igen.

a vámkülföldre:

Ausztriába:

Gabona és hüvelyes,	Gabona és hüvelyes.
Gyümölcs,	Gyümölcs,
Bor,	Bor,
Széna,	Tojás,
Tojás,	Szarvasmarha,
Burgonya.	

2. *Ezen kivétel nagyobb számú, vagy csak egyes mezőgazdák, avagy kereskedők útján történt-e?*

Nagyobb részben kereskedők útján történt. Kivételt képez az a tételnél a gyümölcs és széna, a b. tételnél a gyümölcs és szarvasmarha, mely kiviteli cikkek egyes esetekben direkt a termelők által adattak el.

3. *Minő mezőgazdasági (erdészeti) cikkek kivitele bir működési területére nézve kiválóbb jelentőséggel?*

Ez idők szerint a következő cikkek azok, melyeknek kivitele az erdélyi részekből tényleg eszközöltetik: Gabonaneműek és hüvelyesek, friss gyümölcs, bor, burgonya, tojás, széna, szarvasmarha (hizott).

A helyes vámpolitika érvényre juthatása, illetve annak a mi szempontunkból való irányítása esetén azonban hazarésznünkben — viszonyainknál fogva — még főképp a következő termékek képezhetnék jövedelmező kivitel tárgyát: feldolgozott gyümölcsefélék, komló, baromfi, vaj és sajt, méz.

4. *Ezen cikkek kivitele bir-e jelentőséggel az azokat termelő mezőgazdákra?*

A Gabonaneműekből, friss gyümölcs, bor, tojás és hizott szarvasmarhából való kivitelünk a termelőkre nézve is nagyjelentőségű. E cikkek közül részint többet termelünk, mint a mennyit a belfogyasztás igényel, részint olyan minőségűt, mely a külföldön jobban értékesül, mint itthon. Az előbbi kérdésre adott feleleteinkben kiviteli termelésre kívánatosnak jelzett termelési ágak szintén hasonló jelentőségűek, sőt friss és feldolgozott gyümölcs, vaj és sajt kivitelünk megteremtése alighanem minden más ágánál fontosabb leendő.

5. Ezek a termékek körülbelül mily nagy mennyiségben vitettek, illetőleg exportáltak onnan és pedig

a) hazánk melyik részébe?			
b) Ausztriába?			
c) a vámkülföldre és annak melyik országába?			
a) Gabona és hüvelyes	6589·8	waggon	
Gyümölcs	12·5	"	
Szarvasmarha (igás)	2263·0	"	
b) Gabona és hüvelyes	1202·0	"	
Friss gyümölcs	38·5	"	
Tojás	128·0	"	
Bor	32·5	"	
Szarvasmarha (hizott és igás)	3740·0	"	
c)	Németországba	Románia	A Levanterába
	Bajorországba és Svájcba		
	w a g g o n o k b a n		
Gabona és hüvelyes	48·4	426·5	24·5
Friss gyümölcs	23·7	—	—
Széna	—	2546·2	—
Tojás	7·4	—	—
Burgonya	—	61·0	—
Bor	21·0	—	—

6. Mezőgazdasági (erdészeti) termékek körülbelül mily mennyiségben hozták be a vámkülföldről vagy Ausztriából működési területére?

a) a vámkülföldről:

b) Ausztriából:

a) Romániából:

Buza, waggon	160·0
Tengeri	1570·2
Köles	113·0
Tojás	194·0
Gyapju	34·0

Megjegyezzük, hogy — tudomásunk szerint — e behozatal, főképp a tengeri, köles és tojás (ez utóbbi egészen) nagyrészt transitó forgalom tárgya volt.

7. Mezőgazdasági szükségleti cikkek hozták-e be és ha igen, melyek és mily mennyiségben, működési területére?

Tudomásunk szerint gazdasági gépek és vetőmagvak hozták be, de egészen elenyésző csekély mennyiségben. E kérdés alá foglaltakból — csekély kivétellel — a hazai ipar és mezőgazdaság termelése a szükségletet fedezni tudja.

8. A 6. pont alatt felsorolt cikkek behozatala bir-e jelentőséggel működési területére, vagy az egyes mezőgazdák gazdasági helyzetére nézve?

A tengeri behozatal csak rossz termés esetén kívánatos, köznépünk kenyérszükségletét kétharmad részben ez fedezvén. Mások káros és az árakat még a belforgalomban is jelentékenyen nyomja.

A többi cikkek behozatala a mi termelésünkre éppen egyáltalán nem kívánatos, még átmeneti forgalomra sem.

9. A 6. és 7. pontok alatt felsorolt cikkek közül való szükségletét honnan fedezi, és pedig:

a) hazánk melyik részéből:

1. Mezőgazdasági (erdészeti) termékek

2. Mezőgazdasági szükségleti cikkek.

a) 1. Saját termelés.

a) 2. Vetőmag: saját termelésből, terménykereskedőktől és budapesti és kolozsvári magkereskedőktől.

Gazdasági gépeket: budapesti és kolozsvári gyárak és raktárakból.

10. A mezőgazdasági (erdészeti) termékek fent említett kivitele, illetőleg a mezőgazdasági termékek és szükségleti cikkek közül való behozatal fordult-e már elő az előző években is, és ha igen, mióta?

Igen. Részletes adatoknak erre vonatkozólag híjával vagyunk. Azonban tudomásunk szerint:

Friss gyümölcs-kivitelünk kezdete legfennebb másfél évtizeddel ezelőttre, tojás-kivitelünk pedig egy évtizeddel ezelőttre tehető.

11. A mezőgazdasági (erdészeti) termékek fent kimutatott kivitele, illetőleg a mezőgazdasági termékek és szükségleti cikkek behozatala állandóan fordul-e elő; avagy csak esetlegesen,

bizonyos körülmények hatása alatt jelentkez-e az?

Kivitelünk gabona és hüvelyesekből, gyümölcs, bor, tojás és szarvasmarhából — állandó.

Széna kivitelünk nem rendszeres és csak más, szomszédos országokban beálló hiány tödötterére szolgál s ily alkalmakkor elég jól is értékesül. E cikknek a kivitele azonban, a mezőgazdaság természetéből folyólag — éppen nem kívánatos.

Burgonya-kivitelünk is újabb keletű ugyan, de állandósága kívánatos és elérhető.

12. A mezőgazdasági (erdészeti) termékek fent kimutatott kivitelére, illetőleg a mezőgazdasági termékek és szükségleti cikkek behozatalára hatással voltak-e és minő irányban az 1892-ben életbe lépett kereskedelmi szerződések?

Az 1892-ben Olaszországgal kötött kötött kereskedelmi szerződés Zárj. III. 5. §-a, az ugynevezett borkauzula borértékesítésünknek és ebből kifolyólag szőlőkultúránk fejlődésének is kiszámíthatlan kárára volt és van. A szerződésnek ez a része 1903 után semmi esetre sem tartandó fenn.

A mezőgazdasági (erdészeti) termékek fent kimutatott kivitelére, illetőleg a mezőgazdasági termékek és szükségleti cikkek behozatalára hatással voltak-e és milyen irányban bizonyos, hazánkban, Ausztriában avagy a vám külföldön fogantatosított rendszabályok? (pl. kereskedelmi vagy vámpolitikai intézkedések, — kiviteli prémiumok stb. — továbbá a vasuti tarifákat illető rendelkezések, avagy állategészségügyi rendészeti szabályok stb.)

Minket, kik a legtávolabb vagyunk a nyugat fogyasztó piacaitól, amugy is terhel a jóval nagyobb vasuti szállítási díj, annál inkább sérelmes reánk nézve, ha pl. Románia átmeneti kereskedelme a miénkhez hasonló, vagy még olcsóbb vasuti szállítási díjtételek mellett versenyez velünk. Ezért a transitó forgalom kedvezményei jövőre a lehetőségig mellőzendők.

14. A fent kifejtett viszonyokra való tekintettel minő óhajai vannak a mezőgazdasági (erdészeti) termékekre és szükségleti cikkekre fennálló, illetőleg az osztrák-magyar vámterület új autonóm vámtarifáiban érvényesítendő vámtételek tekintetében?

Gyümölcs és csemege szőlő termelésünk érdeke és a belföldi fogyasztás növelése kívánja, hogy a friss gyümölcs és szőlő, a narancs és feldolgozott gyümölcs vámja oly magasra emeltessek, hogy az által a kívánt cél eléressék.

A tengeri vámja 1 koronáról legalább 4 koronára emelendő.

Az árpáé 1·50 koronáról 4-re, a zabé szintén.

Lóher és luczerna mag behozatala az eddigi vámmentesség helyett 50 korona vámmal volna illetendő.

Komlóra: 80 korona.

Vágó-, igás- és tenyész-marha forgalmunk érdekeit tartva szem előtt: ökör, bika, tehén, fiatal marha és borjura az eddigi 30-, 8-, 6-, 6- és 3 korona tételek legelsőjét kétszeresére, a többi háromszorosára emelni javasoljuk.

Az élő baromfi vámja 25 koronában volna megállapítandó.

A tojás, vaj, sajt és méz lehető magas behozatali vám alá vetendő.

A fennebb elősoroltaktól eltekintve nagyrésztben magunkévá tesszük az Országos Magyar Gazdasági Egylet által javaslatba hozott vámdíjtételeket.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A gazdasági munkások biztosítása.

— Ankét a földmivélsügyi miniszteriumban. —

Az a szociális politika, a melyet Darányi miniszter céltudatosan, gyakorlatilag és következetesen iparkodik megvalósítani, az egész közvélemény osztatlan elismerésével találkozik.

Nem sablonos elvek és minták szerint s nem külföldi utázzattal csinálja ezt, hanem ellenkezőleg, a külföldiek is tanulmányozásra érdemesek a mi földmivélsügyi kormányunk akciói. A mi viszonyaink, a mi szükségleteink s a mi jog- és emberi érzetünk szerint irányul ez a politika s ezért találkozik osztatlan tetszéssel országszerte.

Még jobban s hatalmasabb arányokban tárul elénk ez az akció, ha Darányi miniszternek előbbi beszédét olvassuk, a melylyel a szombati ankétet megnyitotta s a melynek hatása alatt az ankét összes tagjai a legteljesebb elismeréssel és helyesléssel fogadták az eszmét és üdvözölték annak gyakorlati megvalósítását.

E törvényjavaslati tervezet — ugymond a miniszter — kötelességének tartotta előterjeszteni, nemcsak azon szempontból, mert ez által egy ígéretet vált be, a melyet a törvényhozáásban tett és a melynek beváltását a munkások is joggal sürgethetik, hanem előterjesztette azért is, mert érzi ennek előterjesztésére az erkölcsi kötelezettséget. Talán előbb is napirendre hozhatta volna ezen ügyet, de mindaddig, a míg a szociális igazságok le nem csilapultak, nem tartotta volna helyenlevőnek, mert még látszatát is kerülni akarta annak, mint hogy ha az állam vagy a társadalom bármilyen jogtalan presszióknak engedne. De másfelől most, midőn örömmel konstatálja, hogy nyugodt és békés időket élünk, azt tartja, hogy itt az ideje, hogy ezen időket felhasználjuk, hogy a mit orvosolni kell, az orvosolva legyen, a min segíteni kell, azon segítsünk.

Egyik lényeges rendelkezése e törvényjavaslati tervezetnek az, a mely a munkaadót, a birtokost és pedig kötelezőleg, bizonyos hozzájárulásra szorítja. Elvi szempontból elvontan talán kifogásolható ez, de hogy ha visszagondolok a magyar birtokos osztály régi hagyományaira, arra, hogy a magyar birtokos osztály javarésze miképpen gondoskodott jobbagyairól és ha arra gondolok, hogy ma is miképpen gondoskodik a birtokosok zöme az ő cselédeiről, méltóztassanak elhinni, hogy a tervezett megterhelést olyan minimális hozzájárulásnak kell tekintenem, a melynél mindenki, a ki nemesen és fenköltén gondolkodik, a maga gazdaságában eddig is sokkal többet tett. Különben az a megterhelés, a mely itt a törvényjavaslati tervezetben kontemplálva van, azokra szól, a kik különben semmit se tennének. Én meg vagyok győződve, hogy a jó emberek fognak találni módot és utat, hogy a kötelezettségnek ezután is többet tegyenek és ennek reményében nem zárkoznám el az elől, hogy kimondassék, hogy az, a ki saját munkáit maga biztosítja és ezek érdekében többet fizet be, mint a tervezett megterhelés, nehogy két módon is terhelve legyen éppen az, a ki többet tesz, a köteles hozzájárulástól fölmentessék.

Méltóztassanak megengedni, hogy még egy szempontra utaljak. A törvényjavaslat bizonyos autonómiát is ad és pedig autonómikus befolyást nemcsak a munkásoknak, de a munkaadóknak is. Ez az első eset lesz, hogy a zöldsztalnál a munkaadók, a birtokosok a munkásokkal együtt fognak lenni. Társadalmilag ennek jelentőségét, azt hiszem, nem szabad kevésre becsülni. A birtokos is csak azon a czímen ülhet ott és követelheti, hogy a munkással a zöldsztalnál együtt táncskozzék, hogy ha a költségekhez maga is hozzájárul. Nem zárkozhatom el annak hangsúlyozása elől, hogy határozottan helytelennek tartanám e közgazdasági munkáspénztár kérdését az ipari munkásbiztosítás kérdésével összekapcsolni. Ha kezdetben valami hiba történt a mi gazdasági munkásmozgalmaink megítélése körül, a hiba az volt, hogy egy kaptárára vonták az egészet, hogy az ipari szociálpolitikát és tendenciákat összekeverték a mi mezőgazdasági munkásügyünkkel. Az tartom, hogy a mi mezőgazdasági munkáskérdésünk egészen más természetű, én tehát a mi me-

zógazdasági munkásainkat az ipari munkásokkal nem összekeverni és egyesíteni, hanem lehetőleg elválasztva látni kívánom. Ebből indult ki a törvényhozás is. Azon törvényhozások, amelyek szerencsém volt szociális szempontból egymás után előterjeszteni, mind ezen a bázison gyökereznek. Én ezen irányt fenntartani kívánom. Hogy ha valami reményem van arra, hogy a mezőgazdasági munkásmozgalmat a maga helyes medrében tarthatjuk, akkor reménységem van a magyar munkásnép tiszta gondolkodásából, meg nem hamisított eszmevilágából meríteni, a mit én minden idegen irányzattól és e szerint a külföldi szocializmusnak beplántált mérges anyagától egyszermindenkorra távol tartani szándékozom. Ezen törvényjavaslat az önsegély alapján épült fel. A szövetkezeti eszmének forrása is az önsegély, ezért én azt tartom, hogy ez az intézmény, a melyet mi létesítünk, veleszületett rokonságban van a szövetkezeti eszmével. Ezért kell hogy módját megtaláljuk, hogy ez a két eszme, ez a két intézmény egymást támogassa, egymást erősítse, egymást segítse

Nem hallgathatom el, hogy én nagy súlyt helyezek arra, hogy a mezőgazdasági cselédekről is gondoskodás történjék.

Nem emelhetem ki eléggé, hogy mennyire fontos a magyar gazdasági cseléd megbecsülése. Én most statisztikai számokra nem kívánok utalni, de minden gazda előtt ismert tényre utalok, ha azt mondom, hogy a magyar gazdasági cselédekben azok családi érzelmeiben a magyar faj szaporodásának egyik legfőbb tényezőjét birjuk. A kik súlyt helyeznek arra, hogy a magyar faj fennmaradjon és ebben az országban századok múlva is itt lehessen, azoknak a magyar gazdasági cselédosztály kérését kicsinyelni nem szabad azoknak a magyar cselédosztály kérdésével gyökeresen kell foglalkozniok. Az igen tisztelt miniszterelnök ur felismerte a kérdés fontosságát és belügyminiszteri minőségében máris behatóság foglalkozik a cselédekről szóló új törvényjavaslat előkészítésével.

Tisztelt értekezlet! Én megengedem, hogy várva, gondolkozva és tanulmányozva, hosszabb idő alatt talán jelesebb, talán kiválóbb művel lehetne előlépni. De igen nagy veszedelemnek tartanám azt, hogy keresve mindig a jobbat, a mit holnap végezhetünk: elmulasztjuk azt a jót, a mit ma cselekedhetünk meg.

Méltóztassanak meggondolni, hogyha ezt a törvényjavaslati tervezetet a maga igénytelenségében ötven év előtt elfogadta volna a törvényhozás, hol lennénk ma! Egy hatalmas terebélyes fa állna előttünk a munkásbiztosítás terén, mely mindenkinek védelmet, oltalmat, árnyékot nyujtana. Én azt hiszem, hogy valahára kezdjük meg a dolgot, tegyük meg ezt a lépést. Nekem erős reményem van, ismerve a birtokos osztály nemes gondolkodását, ismerve másfelől a magyar munkásnépnek — hogyha az nincs félrevezetve — józan értelmét és tiszta felfogását, hogy ez az ügy fejlődni fog és igazolni fogja várakozásainkat. A szociális kérdés megoldására én arkanumokat nem keresek, én azt tartom, hogyha a a törvényhozás alkotásaiban, a kormány és a hatóságok részéről a törvények alkalmazásában és végrehajtásában a társadalom tevékenységének minden vonalán az igazságos erély mellett s azzal egyenlő mértékben mindig ott lesz az és mindig érvényesül az emberszeretet, melyet a szegény ember megért, vagy ha azt meg nem is érti, de kiérzi: ez a magyar speciális bajok megoldása és orvoslása! Más módozatot nem ismerek, más módozatot követni magam részéről nem tudnék.

Ajánlom ezek után az értekezletnek a bemutatott előadói tervezetet, kérve, hogy szakszerű bírálatot oda méltóztassanak hatni, hogy mennél tökéletesebb művet terjeszthessek a törvényhozás elé.

A miniszter megnyitóját után Dessewffy Aurél gróf szólott föl. Szerinte a szóban levő

törvénytervezet láncszeme annak a nagyszabású szociálpolitikai törvényhozási akciónak, melyet a munkaadók és a munkások jogviszonyainak szabályozásával a miniszter elkezdet és melylyel az országot hálára kötelezte. Azt hiszi, hogy a meunyiben az intézményt a legnemesebb emberszeretet sugallta, igazgatásában a szövetkezetek nagyon jó szolgálatot tehetnek.

Sándor János Kisküküllőmegye főispánja kívánja, hogy mielőbb törvénynyé váljék a javaslat. Autonóm jogok vannak benne, szükséges azonban a törvényhozás ellenőrzési jogának biztosítása is.

Kristóffy József a tervezetet a nemzeti politika szempontjából nézi. Tetszik neki a javaslat, mert magyar és nem utánozza a külföldet. A 10 krajczáros befizetés már átment a nép vérebe: hatost fizet be mindenfelé, még a szocialista pénztárakba is. Helyesli a földadóra vetett hozzájárulási módot.

Az ankét vasárnap délután fejezte be tanácskozását. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter konstata, hogy a munkaadók hozzájárulásának javasolt módját az értekezlet egyértelműleg helyesli s így a javasolt mód elfogadásával eleve ki van zárva minden, a mi az új intézmény céljával ellentétben volna. Az előtervezet egyes szakaszaihoz hozzászóltak az ankét csaknem összes tagjai. A vita befejeztével gróf Zselénszky Róbert mondott köszönetet a miniszternek az értekezlet egybehívásáért s azért, hogy a birtokosok hozzájárulásának kérdésében az előadó által előterjesztett javaslat szerint oly formát fog megállapítani, mely után kivétel nélkül mindenki örömmel s egyértelmű megnyugvással üdvözölheti az új intézményt. Végül a földmivelésügyi miniszter köszönetet mondott az értekezlet tagjainak, hogy bölcs tanácsukkal hozzájárultak ahhoz, hogy a törvényhozás elé beterjesztendő javaslata a gazdasági cselédek és munkások jóvoltára minden irányban megfelelő legyen.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Meghívó.** Az „Erdélyi Gazdasági Egylet”, Háromszék megye gazdabizottságának közreműködésével folyó évi június hó 5-én, pünköst harmadnapján, délelőtt 9 órakor Seps-Szent-Györgyön, a városháza dísztermében *Országos Gazdaértekezletet* rendez, melyre minden érdeklődő gazdát meghívunk hazafias tisztelettel: *Cs. Szabó József* f. h. t. az „E. G. E.” elnöke, *H. Pótsa József* v. b. t. t. főispán, g. biz. elnök. Program: *Június 4-én*: I. A délutáni vonatokkal érkező *vendégek fogadása* a vasuti állomásnál. (Elszállásról a szállástrendező bizottság gondoskodik.) II. Este 7 és fél órakor: *ismerkedési estély* a városi nagyvendéglőben. Étkezés étlap szerint.

Június 5-én: I. Délelőtt 9 órakor: *értekezlet* a város dísztermében a következő tárgysorozattal:

1. Az adóreformról. Előadó: *Cs. Szabó József*;

2. A székelykérdésről, székely kiskisgazdasági viszonyairól. Előadó: *dr. Székely György*;

3. Az erdélyi magyar fajta szarvasmarha és tejtermelésünk. Előadó: *dr. Szentkirályi Ákos*;

4. Háromszék vármegye hitelviszonyai, különös tekintettel a földhitelre. Előadó: *dr. Bodor Tivadar*.

Az előadott tárgyakhoz minden résztvevő — a jelentkezés sorrendjében — hozzá szólhat. II. Déli fél kétórákor: *közéled*

a városi nagyvendéglőben. Egy teríték ára 5 korona. III. Délután 4 órakor: *a lókiállítás és a város megtekintése*. IV. Este 8 órakor: a városház dísztermében *tánczszal összekötött estély*. Rendezi a sepsi-szentgyörgyi jótékony nőegylet.

Június 6-án: Reggel 6 órakor: *kirándulás Málnás fürdőre* a szénsavgyár megtekintésére s onnan *Előpatak fürdőre*.

Az értekezleten, közében és a kirándulásokon részt venni óhajtok felkértenek, hogy egy levelező-lapon jó előre jelentsek be magukat „S.-Szent-György város polgármesteri hivatalánál”, hogy esetleges elszállásolásra stb. gondoskodni lehessen.

— **Tenyészállatkiállítás Kolozsvárt.** Az Erdélyi Gazdasági Egylet állattenyésztési szakosztálya a folyó év őszen (szeptember elején) megtartja XIII. orsz. tenyészállat kiállítását, melyre már ezuttal felhívjuk gazdaközönségünk figyelmét. A kiállításra vonatkozó egyéb tudnivalókat rövid idő alatt közhírré fogja tenni a szakosztály.

— **Uj gazdasági tudósítók.** A földmivelésügyi miniszter Surányi Sándor bánffy-hunyadi lakost Kolozsvármegye bánffy-hunyadi, Széless Endre mezőfalvi lakost Biharvármegye központi és Schneider András szentágotai járásának a gazdasági tudósítói tisztével bizta meg.

— **A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége** folyó hó 6-án rendkívüli nagygyűlést tartott, melynek főtárgyát a vámügyi bizottság terjedelmes és kimerítő javaslata képezte. Ez a javaslat irányt jelöl a jövő vámpolitikai alakulások tekintetében s természetesen főként agrárius szempontokból indul ki, egyszerűen mint óhajlás és a magyar kormányra lesz majd feladata, hogy a mennyiben az általános érdekek megengedik, ezeket érvényre juttassa.

A gyűlésen gr. *Dessewffy Aurél* elnökölt, kinek megnyitó beszéde után *Rubinek Gyula* előadó ismertette a javaslatot. Erdemlegesen szolt még a tárgyhoz gr. *Zselénszky Róbert*, *Baross Károly*, *Marton Andor*, *Rudnyánszky Titusz*, *Szemere Huba* és *Sághy Gyula*. A javaslatot ugy általánosságban, mint részleteiben némi módosítással elfogadták.

Ezután szóba került a „Földmivelők Országos Egyesülete”, mely amint látszik, ellenactióra serkentette a befolyásos köröket, a miből még a kiskisgazdák némi hasznuk is lehet. Végül a szegedi mezőgazdasági kiállítás igazgatóságának jelentését vették tudomásul és megbízták az elnökséget, hogy az 1902-ben tartandó második kiállítás helye tekintetében tegyen intézkedéseket.

— **A földmivelők országos egyesülete** a múlt vasárnap tartotta meg alakuló közgyűlését Budapesten. A gyűlésen megjelent mintegy háromszáz kiskisgazda az ország minden részéből.

A közgyűlést Kristóffy József országos képviselő nyitotta meg. Hosszasabban beszélt az új egyesület irányító eszméiről. Az új egyesületnek célja lesz: Magyarországon a földmivelők érdekeit közvetlenül képviselni, gazdálkodásuk színvonalát emelni jólétüket előmozdítani és az által őket a társadalmi tévntanok káros hatásától megóvni. Hogy az egyesület tevékenységére az azon kívül eső körülmények zavarólag ne hassanak, a politika, a nemzetiségi és vallási kérdések ki lesznek zárva az egyesület működéséből. Az egyesület nehéz földadatainak megoldásához szükség van az összes fontos tényezők jóindulatára, főleg a kormányra. Nem akarnak a már létező egyesületekkel versenyezni, nem akarják azok működését gyöngíteni, csak egy létező hiányt akarnak pótolni és az országban már létező gazdasági egyesületeket támogatni fogják a mezőgazdasági érdekek istápolására irányuló törekvéseikben. A földolog megnyerni magát a földmivelő né-

pet. Felhívja a jelenlevőket, hogy ebben a munkában működjenek mind közre lelkesedéssel.

Ifj. Kepes József boldogi és ifj. Bak József siómarosi földmives lelkes szavakban üdvözlők az egyesületet, köszönetet mondva az előkészítő bizottságnak az eszme megvalósítása érdekében kifejtett tevékenységéért

Lukács György főispán sajnálattal tapasztalta, hogy a népámitók izgatása minő fattyuhajtásokat képes teremni a nép lelkében, ha nincs meg az ellensúly, a mely megmutassa a népnek, a kisczagdának a helyes utat, törekvéseinek helyes célját. Ez a nemes hivatás vár rászben az új egyesületre, a mely megfogja mutatni a hamis értelemben vett agrár-szocializmussal szemben az igaz utat és érvényre fogja emelni, hogy a társadalom minden gondolkodó tagja szociálista lesz a szó legnemesebb értelmében, a mi azt jelenti, hogy a gyöngét, az erőtlent, az erősnek támogatni kell. Bár mint magánember vesz részt a gyűlésen, megjelenésével dokumentálni óhajtja, hogy a hatóságok a kisbirtokost, a munkást, ha józanul, szorgalommal igyekeznek célját elérni, törekvéseiben a leghathatósabb támogatják.

Azután Kristóffy József előterjesztette az alapszabályokat, a melyeket néhány módosítással elfogadtak.

A tisztikar megválasztása volt a napirend következő pontja. A választás eredménye a következő:

Elnök: Kristóffy József orsz. képviselő. A szakosztályok elnökei: 1. közzgazdasági és gazd. törvényhozási: Szily Pongrácz; 2. földmívelési és növénytermelési: Ordódy Lajos; 3. állattenyésztési: Mandorff Géza báró; 4. műszaki: Tomka Emil; 5. szőlőmívelési és borászati: Kovácsy Sándor; 6. szövetkezeti és gazdaköri: Feilitzsch Arthur báró; 7. munkásügyi: Lukács György; 8. kereskedelmi: Bamberger Béla dr.; 9. irodalmi: Rodiczky Jenő; 10. kertészeti: Magyar György. Igazgatósági tagok: Áposton József, Bartók József, Chernel István, Bak József, Barta Ödön, Desseffy Arisztid, Egyedy Arthur, Ferencz József, Feszty Béla, Jeszenszky Ignác, ifj. Kepes József, Koller Pál, Keglevich Gábor gr., Komjáthy Béla, Palóczy Béla, Propper Samu, Pap Dávid dr., B. Szabó István, Szőnyi Zsigmond, Telegdy József, Tisza István gróf és Vasady Balogh Lajos.

— **Tenyészállat kiállítás.** Az Alsó-Fehérvármegyei gazdasági egyesület május 4-én Nagyenyeden tenyészállat kiállítást rendezett, melyen az erdélyi részekből a székelyföldről, a szászföldről és a havasokból igen sok szép tenyészállatot állítottak ki. A bíráló bizottság gr. Teleki Árvéd elnök elnökletével délelőrt 10 órakor kezdte meg működését és a bírálat eredményét d. u. 5 órakor hirdette ki. Az eredmény a következő:

Magyar erdélyi fajta bikák. Községi bikák díja jó gondozásért: Mihálczfalva község 40 korona állami díj, Czintos község 25 korona állami díj, Nagy-Enyed r. t. város 10 korona egyleti díj — Kisbirtokosok által nevelt bikák jó gondozásért: Szász József Czintos 50 korona állami díj; Bukur Augustin Tompaháza 20 korona egyleti díj; Felenyed, Muzsina, Nagy-Enyed város, Istvánháza, Magyar-Lapád községek 10 10 korona, Alsó-Orbó 8 korona egyleti díj. — Kisbirtokosoknak 4—8 éves borjas tehén jó gondozásért: Szász József Czintos 60 korona állami díj; Vajasdi Ferencz Vajasd 40 korona állami díj; Lázár György Szászujfalu 30 korona egyleti díj; Zágoni László Nagy-Enyed 15 korona egyleti díj. Lovász Márton Lőrinczréve 10 korona egyleti díj — Kisbirtokosoknak 1—3 éves üszök jó gondozásért: Kovács Ferencz 40 korona állami díj; Bartha Demeter Szászujfalu 25 korona egyleti díj; Stenczel Augustin Nagy-Enyed 10 korona egyleti díj. — Dicsérő oklevelet kaptak: br. Kemény Béla, algyógyi földmives iskola, br. Wessclényi Miklós. gr. Teleky Ádám, Zeyk Dániel, Szalanczy Jenő, Ugron Zoltán, Veres Sándor, Mayer József, Alekusán Tibor.

— **Csikvármegye gazdasági egyesülete** április hó 25-én délelőtt tartotta XVIII-ik évi rendes közgyűlését Mikó Bálint főispán e. tisz. toltobeli elnök vezetése alatt. Targyaltattak a múlt évi számadások és a folyó évi költségvetés és munka-programm, melyek az igazgatóválasztmány határozatai szerint fogadtattak el. Az igazgatóválasztmányba új tagokul

beválasztottak: Páris Frigyes, ifj. Molnár József, Incze Ignác, Bálinth Lajos és Sándor Gergely. A közgyűlés legérdekesebb pontját képezte Páris Frigyes egyesületi tag előadása a községi gazdakörök szervezéséről. Előadó egy szépen kidolgozott munkálatban fejt ki a falusi földmivelő nép mai nyomott viszonyait és azon viszonyok javítására célzó intézkedések és intézmények szükségét. Talál színekkel jellemzi amaz elmaradhatlan eredményeket, melyekkel a kisczagdák helyzetén a falusi gazdakörök okszerű vezetése által úgy a szellemi elmaradottság, mint az anyagi sulyos helyzet megváltoztatására hatni lehetne. Végül a következő határozati javaslatot terjeszti be: I. Mondja ki a közgyűlés, hogy a gazdakörök szervezését egyik alkalmas esz köznek tartja a székely földmives nép anyagi és erkölcsi megerősítésére s ebből folyólag a gazdakörök szervezését elhatározza s ennek keresztülvitelére az igazgatóválasztmányt megbizza. II. Ezen határozatról a nmgm földmívelésügyi Miniszter Urnak jelentést tesz, kérven anyagi és erkölcsi támogatását. III. Az országos magyar gazdasági egyesületet és a magyar gazda-szövetséget szintén felkéri a támogatásra. IV. A határozat közöltessék az ország valamennyi gazdasági egyesületével. Indítványozza, hogy az igazgatóválasztmány kéréssek fel arra is, hogy a vármegye közzgazdasági helyzetével általában foglalkozván, a bajok orvoslására tegyen konkrét javaslatot, melynek folytán figyelembe ajánlja a birtokrendezés befejezése után előálló helyzetet, a kivándorlást a pálinka fogyasztás korlátozását a havasi gszdálkodás tökéletesítését és egy székely földhitel intézet létesítésének kérését. A határozati javaslatok teljertalmulag elfogadtattak azok felett való bővebb tanácskozás és az abban foglaltak végrehajtása iránti intézkedések megtétele végett a határozati javaslat, valamint az indítvány az igazgatóválasztmánynak kiadattak.

— **Felhívás és meghívó** ezímen jelen számunkhoz egy mellékletet csatoltunk, mely a dévai „Transsylvania“ gyümölcs és vetemény feldolgozó gyári szövetkezet prospektusát és aláírási ívét foglalja magában s melyet olvasóink legmelyebb figyelmébe ajánlunk.

— **Vetőmagvak ólomzárólása.** A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás az 1899/90 idényben, azaz 1899. július 1-től május 6-ig a következő nagyobb tételeket ólomzárólta:

	Lóhere	Luczerna	Összesen
	m é t e r m á z s a		
Mauthner Ödönnek Budapesten	2527	2647	5174
Haldek Ignácznak	1529	873	2402
Magyar Mezőg. Szövetk. "	852	1132	1984
Klein Vilmosnak Szatmáron	164	912	1076
Gr Teleki Árvédnek Drassón	52	4	56
És másoknak sok kisebb tételt.			
Az ólmozott mennyiség			
Összege	7489	8842	16331

— **Buzatermésünk 1895—1899-ben.** A múlt év őszén sokan kétségbe vonták a földmívelésügyi miniszter termésbecslését. Most, midőn a központi statisztikai hivatal közreadta termék-összeállítását, mindenki még a kereskedők is meggyőződhetek arról, hogy a termék-összeállítás sokkal jobb volt, mint a minőt maguk a kereskedők publikáltak. A küllömbözet a földmívelésügyi miniszterium termés-becslése és a statisztikai hivatal végleges eredménye között alig egy millió métermázsa, holott a kereskedők számítása szerint a küllömbözetnek legalább is 4—5 millió métermázsanak kellett volna lennie. Magyarország buzatermelése a következő volt, az utóbbi években: 1899-ben 38.451, 1898-ban 34.898, 1897-ben 22.065, 1896-ban 41.270, 1895-ben 44.440 ezer métermázsa. Kivettek az utóbbi öt év során: 1899-ben 3,694,150 q, 1898-ban 2,892,700 q, 1897-ben 3,609,373 q, 1896-ban 6,667,864 q, 1895-ben 6,092,061 q búzát.

— **Rabok mint szőlőművelők.** Tudvaló dolog, hogy a rabokat ezontul lehetőleg szőlő és kertművelésre fogják felhasználni. A

kirendelt rabok a fogházfelügyelők energikus ellenőrzése mellett valóságos katonai pontossággal teljesítik munkájukat. Igazságügymiszteri rendelet értelmében, mint értesülünk, a miskolczi fogházból 25, a rimaszombatiból 15, az eperjesiből 10, a beregszásziból pedig 16 rabot s így összesen 66 rabot szállítanak Sátoralja-Ujhelybe, hol szőlőmunkálatokra fogják őket felhasználni. Nálunk is meg lehetne próbálni!

— **Az élet és a vagyon.** Egyik a másikat kiegészíti, mert az élethez rászorulunk a vagyonra, vagyon nélkül pedig nem ér az élet sokat, a mit az is bizonyít, hogy mindenki vagyonszerzésre törekszik Csakhogy kevés azoknak a száma, a kik arra képesek a mindennapi keserves munka mellett. Ennek oka az, hogy a legtöbben figyelmen kívül hagyják a sors által nyújtott véletlenek eredményét. Mert a ki ezzel foglalkozik, az nagyon jól tudja, hogy minő sokan vannak, a kik jölétüket csak annak köszönhetik, hogy nem mulasztották el kiaknázni azt a páratlan alkalmat, melyet az osztálysorsjáték nyújt az abban részt vevőknek. Maga e sorsjáték az életet és pedig a vagyonos életet jelenti a nyerőre nézve, a kiknek eddig se szeri, se száma. Különösen a *Török A. és Tsa bankház* (Budapest, Váci-körút 4.) juttott abba a szerencsés helyzetbe, hogy vevőinek rövid idő alatt több mint három millió koronát fizetett ki, ennél fogva a sorsjegy vásárló közönség figyelmébe ajánljuk Török A. és Tsa bankházat, mely megbízhatósága, pontossága és szerencséje folytán amúgy is kiérdemelte a közbizalmat.

KÖZZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

Budapesti gabonatözsde.

I. Készárúüzlet. (Május 10.)

Buza 7.40—8.35. K.-ig.

Rozs 6.40—6.90 K.-ig.

Takarmányárpa 5.60—6.10 koronáig.

Zab 5.55—5.65 koronáig.

Tengeri 5.50—5.70.

II. Határidőüzlet.

Kötések. Az üzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza májusra 7.83, 7.84, 7.85, 7.88, 7.89.

„ okt.-re 7.99, 8.—, 8.02, 8.04, 8.05, 8.08.

Rozs májusra 7.—névlegesen.

Rozs okt.-re 7.05, 7.07, 7.09.

Kolozsvári piac.

A csütörtöki (május 10-iki) **hetivásáron** a következő gabona-árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsanként K.-tól 12.50—14.85 K.-ig.

Rozs „ „ 10.05—11.10 „

Zab „ „ 08.05—08.50 „

Arpa „ „ 09.10—10.65 „

Kukoricza „ „ 09.60—10.40 „

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4%-os és 4½%-os

Záloglevélkölcsönök

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalékkal,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönököt földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalékkal és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogtul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselősegenél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3% -os és 4%-os nyereségekötvények.

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Báró MANNSBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA.

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

H I R D E T É S E K.

Elemi Biztosító Részvénytársaság.

Teljesen befizetett részvénytőke 4.000.000 korona.

Kolozsvár, 1900. márczius hó.

Van szerencsém t. Cz. b. tudomására hozni, hogy az

Elemi Biztosító Részvénytársaság

számára tűzbiztosítási ajánlatokat épületekre, ingóságokra, áruraktár, termény és takarmánykészletekre stb., valamint gyári és átalány-biztosításokra vonatkozólag elintézés czéljából elfogadok.

Midőn egyszersem b tudomására hozom, hogy az általam képviselt intézet más biztosító vállalattal szemben kötelezettségben nem áll (nincs kartelben), kérem, hogy sziveskedjék b bizalmával megtisztelni, a mit legelőnyösebb feltételekkel és méltányos eljárással mindenkor kiérdemelni iparkodom.

Kiváló tisztelettel

az Elemi Biztosító Részv. Társaság kolozsvári vezérképviselője:

Ferenczy Dezső

Jókai-utca 4. sz., Ferenczi-ház.

Vidéki ügynökök a legelőnyösebb feltételekkel felvétetnek.

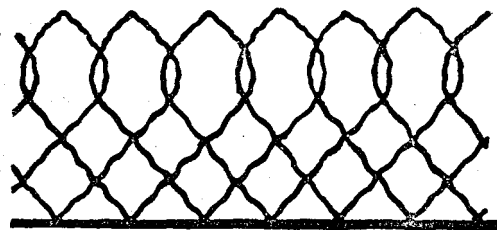
(295.)

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövét-fonat és szita-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, koks, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövét, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tuskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és szíták, ruganyos ágybetétek (mátráz), sodrony-láb-törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (121.)

HOTTER F. J. R. Szt.-József gyógyszerháza a sz. Józsefhez

Bécs. XII 2., Schönbrunnerstrasse 182.

Hotter-féle Absorbinol

1/2 palack frt 6— 1 palack frt 3.50.
Eltávolít mindenemü kinövést és zsiros testtapadékat. anélkül, hogy a szőrt tönkre tenné. Etósi a metámadott és gyenge inakat, eltávolít és tönkre tesz minden csomót az izmokon és megóv minden gyulladástól; különösen bevált epebajoknál, csülökdaganatoknál, patabütyköknél, vastag térdnél, csomónál az inakon, vastag bokánál, daganatoknál, ahol ilyenek fellépnek. A térdek remegését megszünteti s meggyógyítja a zuzódásokat.

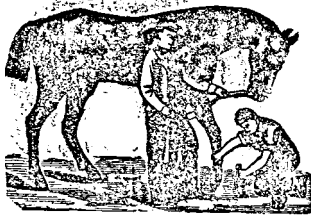
Hotter-féle Agril táppora

lovak és szarvasmarháknak,
1 csomag 80 kr.
Kitűnő potlék a takarmányhoz az állat ereje és egészségének fenntartására; minden vese-, máj-, hólyag- és idegbajnál alkalmazandó.

Hotter-féle holttetemkenőcs

1/2 tégely 2 frt. 1/2 tégely 1 frt. 20
Felülmulhatatlan holttetem eltávolítására régi bajoknál is.

HOTTER'S

állatgyógykészítményei

a jelenkor legkitűnőbbjei, melyek számos bizonylat szerint semmi más hasonló szerrel hatásukban el nem értek. Raktárak a gyógyszerházakban és drogériákban.

Főraktár: Dr. BUDAI EMIL városi gyógyszerháza Budapest IV. városház tér és TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza Budapest Király-utca 12.

(324.)

Hotter-féle Training-Fluid

1 palack frt 1.20.

Az inakat és izmokat a magas öreg korig állandó erőben és frissen fenntartja, az állatot a bedörzsölések után a legnagyobb fáradsalmakra és vontatásra képesíti. A túleröltetés következményeinél, benuulás, szaggatás és merevedésnél meglepő sikerrel alkalmaztatik.

Hotter I. és II. sz. disznópora

1 kiló frt 1.20.

Legjobb étrendi szer a disznók étvágyának és az azzal járó emésztésnek előmozdítására; kitűnően bevált orbáncznál. A II. számú hasmenésnél alkalmazandó.

Hotter-féle kólíka elleni szer

1 üveg 1 frt 50 kr.

Lovaknál mindennemü kólíka és hügy felakadás, szarvasmarháknál pedig pufadság ellen alkalmazandó.

Szabadalmazott

kosár betétek

gőzcséplőgépek számára, kaphatók a feltalálónál, teljes felelőség mellett, hogy tiszta cséplést lehet vele végezni a legrosszabb esetben is.

A kosár betétek árai:

(301.)	4 löerejű géphez	30 frt.
	6 " " "	35 " "
	8 " " "	40 " "
	10 " " "	45 " "

Megrendelés esetén a kosár szélességének mérete beküldendő. BAJZÁTH IGNÁCZ Székelyhidon.

tejgazdasági eszközöket
vagy gépeket venni szán-
dékozik!

tehenészetet akar be-
rendezni!

tejgazdasági telepet ki-
ván felállítani!

tejszövetkezetet óhajt
létesíteni!

az forduljon teljes bizalommal hozzánk.

Dijmentesen szolgálunk utbaigazítással, tanácssal.

Alfa-Separator

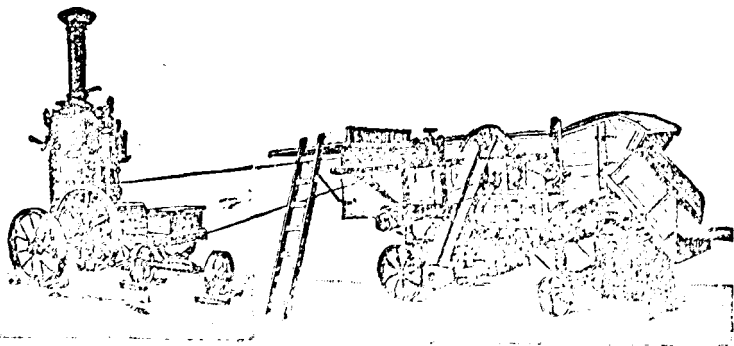
(244.)

részvénytársaság.

ezelőtt: Pfanhauser A.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 45.

1895., 1896., 1897., 1898., 1899. évben 32 első díjjal kitüntetve.

A jelenkor legtekélyesebb és legjobb motor-cséplőkészletei.

Első proszniczi Gazdasági Gép- és Motorgyár, Wichterle F.

Magyarországi vezérképviselő: KÁLLAI LAJOS.

BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50. szám

ajánlja legújabb hírneves szabadalmazott, teljesen szikramentes

motor-cséplőkészleteit

kettős tisztítóval, árpafoklyászoló és levegőszűrővel löherhűveléssel; olcsó árak és kedvező fizetési feltételek mellett Nagy munkaképességeért és legmegbízhatóbb tartós szerkezetekért teljes jótállás. Legolcsóbb üzemeltetés az összes létező motorgépek között. — Czimekkel szívesen szolgálunk, hol a gépek működésben is megtekinthetők. Motorkészleteink és egyéb gazdasági gépeink megtekinthetők nagyszabású telephelyünkön VI., Gyár-utca 50., hol üzemben bemutatattak.

Már több mint 500 cséplőkészlet sikerrel működésben.

(323. II.)

Hazai Ján

ELSŐ ÉRMEK, ARANY KITÜNTETÉSEK, ALLAMDIJAK stb.

A BALANCE SEPARATOR

lefőző-gépek hat hónap alatt kifizetik önönmagukat.

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS és SCHLICHTER

BUDAPEST, VI., ANGYALFÖLD, JÁSZ-UTCZA 7.

(292. II.)

Kézi és erőhajtású tejgazdasági telepek és szövetkezetek teljes berendezése.

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. Jász-utca 7.

Tisztelt vevőinknek hosszabb időre
biztos vajpiacot biztosítunk.

Sertésenyésztők figyelmébe.

A 13652. szám alatt szabadalmazott SOMOGYI GÉZA-féle
állatok emésztését elősegítő por
mindenféle sertésbetegségek ellen
sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti.

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló-képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékonybelekbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szivó edényei (bolyhai) által felszívódnak s a tápláló szervek erein keresztül a vérbe vitetnek és számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint belsőleg hat, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetenként 2-szer 3 deka 1½ evőkanállal adandó naponta.

Ha az állat gyengélkedik, az első két nap 5 deka 2¼, evőkanállal naponta. Azonban, ha betegségbe megy át, két napon át 8 deka 4 evőkanállal etetendő. — A por kevés hig ételbe keverendő.

Elismerő levelek gazdaságokból vannak.

Kapható mindenütt.

¼ kg. doboz 90 fillér (45 kr.), ½ kg. doboz 1 korona 80 fillér (90 kr.)

(288.)

Készítő: SOMOGYI GÉZA, Arad.

Főraktár: BURGER FRIGYESNÉL Kolozsvártt.

Mc. CORMICK
HARVESTING MACHINE COMPANY.
chicagói aratógépgyár.

Kévekötőaratógép.

Marokrakóaratógép.

Fűkaszalógép. (297.)

Szénagyűjtő-gereblye.

Kévekötőzsineg.

Kaszaélesítő.

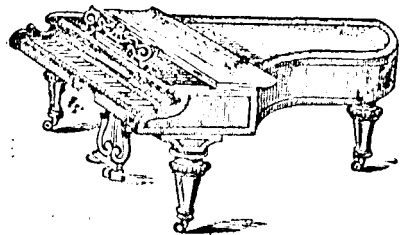
Iroda és főraktár Magyarország és Ausztriára.

BUDAPEST, V. Váci-ut 38 sz.

William J. Stillman Igazgató.

Solymosy és társa, Kolozsvár, Képviselők

Kolozs, Szilágy és Háromszék megyékre.

THEK ENDRE EGYEDÜLI MAGYAR ZONGORAGYÁROS.

A legnagyobb választékban vannak hangszereim a központban Budapesten Üllői-út 66., a honnét kiválasztottakból van raktáron KOLOSZVÁRT Unio-utca, az erdélyi közönség kényelmére tekintetes FARKAS ÖDÖN zenedei igazgató és tanár úr által képviselve.

Egyenlőek a hangszerek ez idő szerint a legjobbakkal, ár tekintetében pedig igen sokkal olcsóbbak a jobbaknál, a beözönlött rosszakkal pedig nem versenyeznek.

(306.)

SZABÓ BÉLA utóda

GYÖNGYÖS.

A legmagasabb kitüntetés!

amely gyárost vagy kereskedőt érhet az, ha az általa forgalomba

hozott árút, a fogyasztó közönség pénze mellett még hálásan megköszöni, magasztalja, dicsőímszt zeng fölötte és minden ismerősének, jóbarátjának ajánlja. Ilyen kitüntetésben részesül évek óta a **gyöngyösi Szabó Béla utóda cég**, mely a már országszerte ismert jó hírnevű

Bikaviadal kaszát

honosította meg nálunk. A legszegényebb munkástól a legmódosabb gazdáig, több mint 10000 ilyen dicsőítő levél van birtokában.

Kaszáinak minden darabját, amely nem megfelelőnek bizonyul, saját költségén visszafogad

és saját költségére azonnal megtérít.

Ára jó fenőkövel együtt 10 darabon felül bérmentve

	8	8½	9	10	11	markos
korona	2.40	2.60	2.80	3.20	3.60	

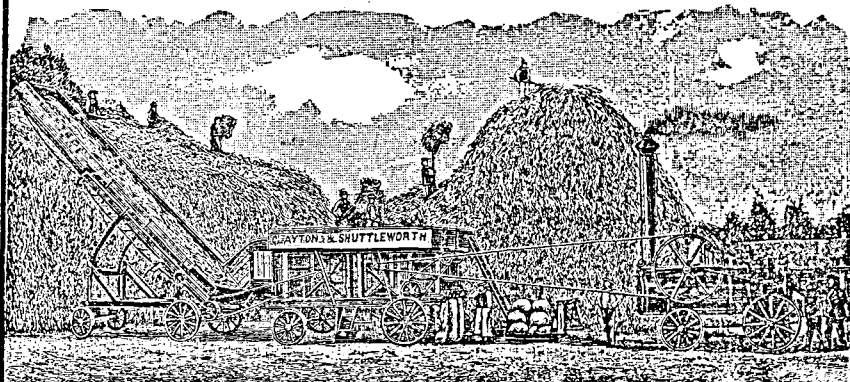
40 koronán aluli megrendeléseknél utánvét mellett, ezen felül a község bírása ajánlása mellett augusztus 1-i fizetésre. Megrendeléseket júniusi szállításra már most elfogad, késői megrendelések a nagy kereslet folytán nem lesznek figyelembe vehetők.

(322.)

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2½ egész 12 lóerőig, szalmakazalozók, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek, szécskavágók, répvágók, kukoricza-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egyetemes acél-ékek.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

(308.)

SPITZER C. építési vállalat

beton és kőanyag csatornázás, árnyékszék, vízvezeték, fürdő, gőz- és légfűtés berendezések tervezésére és elkészítésére.

Klinker-téle és Mettlachi kövezések és teljes istálló-berendezések. Agyagkő chamotte és vasárak raktára.

ARAD,
Tököl-tér 2a.

BUDAPEST,
Teréz-körút 17. szám.

BÉCS,
I. Getreidemarkt Nr. 16.

Telefonszám 408.

Kolozsvár, Belközép-utca 12. sz.

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy új csatornázási, vízvezetéki, fürdő, gőz- és légfűtés berendezéseket, továbbá már meglévő csatornázások és vízvezetékek átalakítását, valamint minden e szakba vágó javításokat teljes jótállás mellett továbbra is elvállalok.

Egyidejűleg bátorkodom értesíteni, hogy itteni műszaki irodámmal összeköttetésben nagy raktárom van: Kőanyag öntöttvas, horganyzottvas és ólomcsövek úgy mint a hozzá tartozó idomdarabokból, csatornázás, vízvezeték és esővízcsatorna, árnyékszék-ömlők, kéménytoldások é. a. t. számára valamint fürdőberendezésekhez szükséges kályhák, kádak és vas réz és porcellán árukat is.

Továbbá raktáron tartok: Mettlachi és Klinker lemezeket konyha, folyosó, fürdőszoba és kapualy kövezéséhez úgy mint falak beburkolásához, melyek kövezését szintén elvállalom.

Ezen kívül nagy raktárom van kitűnő minőségű Portland- és Román-cementből valamint szállítok Magyar-, Morva-, Német- és Francia országi fedélpalát is.

Itteni három évi működésem alatt semmi fáradságot és költséget nem kiméltem, hogy üzletemet a tisztelt közönség igényeinek megfelelőleg valódi mintatüzlötté fejlesszem és sikerült mindazok meglegedését megnyernem, kikkel eddig összeköttetésbe léptem.

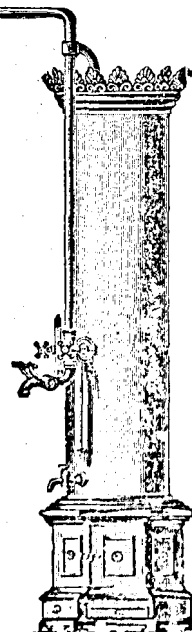
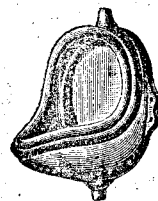
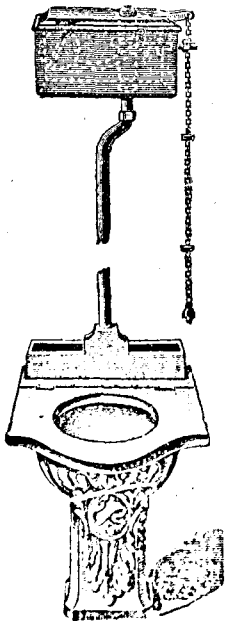
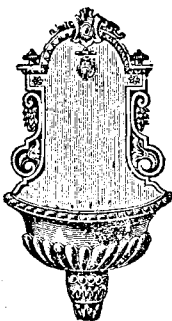
Tisztelt Közönség becses figyelmét vállalatomra felhíva és pártfogását kérve, ajánlom magamat szíves jóakarátába és jegyzek

kiváló tisztelettel

Spitzer C.

Kolozsvár Belközép-utca 12.

(302.)

Legnagyobb nyeremény

legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény

JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben:

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő	Jutalom	Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. i	400000
1	"	200000
2	"	100000
1	"	90000
1	"	80000
1	"	70000
2	"	60000
1	"	40000
5	"	30000
1	"	25000
2	"	20000
3	"	15000
31	"	10000
67	"	5000
3	"	3000
432	"	2000
763	"	1000
1238	"	500
90	"	300
21700	"	200
3900	"	170
4900	"	130
50	"	100
3900	"	80
2900	"	40

50,000 nyer. és jut. összegben **13.160,000**

Küijtsunk kezét a szerencsének!

Már sokan szerencsések lettek egy nálunk vásárolt sorsjeggyel!

Az egész világban a legnagyobb esélyekkel bíró magy. kir. szabad. osztály-sorsjáték legközelebb újból megkezdődik.

100,000 sorsjegyre 50,000

pénznyeremény jut, tehát az oldaltálló nyereményjegyzék szerint a sorsjegyek felét pénznyereménnyel huzzák ki és egy külföldi sorsjáték sem képes aránylag ily nagy nyereményeket felmutatni, mint a mi magyar osztály-sorsjátékunk.

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

egy millió korona.

Egészben tizenhárom millió 160,000 korona lesz kibuzva és az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az eredeti sorsjegyek tervszerű árai az I. osztályhoz:

egy nyolczad (1/8) frt	— 75	— vagyis	1.50	korona
egy negyed (1/4) "	1.50	"	3.—	"
egy fél (1/2) "	3.—	"	6.—	"
egy egész (1) "	6.—	"	12.—	"

utánvét mellett vagy az összeg előzetes be- küldése ellenében. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre, tekintettel arra, hogy a huzások f. é. május hó 17. és 18-án lesznek

f. é. május hó 17-ig

kérünk hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. és Tsa.

BANKHÁZ

Budapest,

V., Váci-körút 4/c.

Fiók: Múzeum-körút II.

Sok és nagy nyereményt fizettünk már ki vevőinknek és pedig rövid idő alatt körülbelül három millió koronát.

„Erdélyi Gazdasági Egylet“ könyvkiadó-vállalatában megjelent füzetek jegyzéke és ára:

1. Réti János, „A trágyáról, a trágyázásról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalók. III-ik kiadás 30 kr. 2. Gáspár József, „A kaszálók és legelők ápolása.“ III-ik kiadás 25 kr. 3. Virág Elek, „A sertéshizlalásról.“ III-ik kiadás 25 kr. 4. Jormay Béla, „A borjúk fölneveléséről“ III-ik kiadás 25 kr. 5. Herényi Gothárd Sándor, „A takarmányrépa.“ III kiadás 25 kr. 6. Hauer Géza, „Afejőstehénről.“ III. kiadás 30 kr. 7. Hensch Árpád, „A szántás-vetésről.“ III. kiadás 25 kr. 8. Jakab László, „Utmutató a ragadós állati betegségek elleni védekezésben“ III. kiadás 25 kr. 9. Domokos Kálmán, „Az építkező gazda.“ III. kiad. 50 kr. 10. Ruisz Gyula, „A kukorica műveléséről.“ III. kiad. 25 kr. 11. Dr. Szaniszló Albert, „A gazdát érdeklő káros és hasznos állatokról.“ III. kiadás 25 kr. 12. Ritter Gusztáv, „A házi kert.“ III. kiadás 40 kr. 13. Gáspár József, „Baromfi-tenyésztés.“ III. kiad. 35 kr. 14. Cserhádi Sándor, „A csalamádé természetéről, bevermelése és etetése“ III. kiadás 25 kr. 15. Csájlík István, „Csikónevelés.“ III. kiadás 25 kr. 16. K. Vörös Sándor, „A dohánytermesztésről.“ 35 kr. 17. Ásványi Lajos, „A vörös lóher természetéről.“ 35 kr. 18. Ritter Gusztáv, „Gyümölcsértékesítés.“ II. kiadás 35 kr. 19. Herényi Gothárd Sándor, „A nyers takarmányok eltevése, különös tekintettel a zombolyai kazalra“ II. kiadás 25 kr. 20. K. Vörös Sándor, „A gazdaságok berendezéséről.“ II. kiadás 45 kr. 21. Marc Ferencz, „A kosárfűz termelése“ 25 kr. 22. Kovácsy Béla, „Házi állataink takarmányozása“ 50 kr. 23. Grasseli Miklós, „A len- és kender termeléséről és áztatásáról“ 24 kr. 24. L'Huillier István, „Konyhakerti magvak termelése“ 50 kr. 25. Réti János, „A komlótermelésről“ 25 kr. 29. Gáspár József, „A méhtenyésztésről“ 30 kr. 27. Páter Béla, „A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei“ 50 kr. 28. Nemes István, „Talajjavítás lecsapolással“ 50 kr. 29. Réti János, „A legjobb takarmányfűvekről“ 25 kr. 30. Nemes István, „Az öntözés“ 50 kr. 31. Jakab László, „Hasznos tudnivalók az állati szülészet köréből“ 50 kr. 32. Szüts Mihály, „A jégkár ellen való biztosítás és a károk becslése“ 50 kr. 33. K. Vörös Sándor, „Gazda számvitel“ 40 kr. 34. Páter Béla, „A haltenyésztésről“ 30 kr. 35. Páter Béla, „A vetőmag eltartásáról és a magtárban kárt tevő állatokról“ 25 kr. 36. Monostori Károly, „Házi állataink egészségének fentartásáról.“ 25 kr. 37. Dr. Rodiczky Jenő, „Magyar olajnövények“ 30 kr. 38. Cserhádi Sándor, „A gyomok kártekonysága és az ellenük való védekezés“ 39. Papp Gergely, „A szocializmusról.“ 40. Heigel Lipót, „Az állami egyenes adók és községi adópótlékokról.“

Mind a negyven füzet ára együtt megrendelve csak 8 frt — kr. Ha egy címre egyszerre 500 füzet rendeltek, tetszés szerint válogatva egy vagy több füzetet a jegyzékben felvett 40 füzet közül, egy füzetet egyre-másra 20 krajczárral fogunk számítani. Megrendelés és pénz „ az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztára Kolozsvár“ cím alatt küldendő. A pénz beküldésével megrendeltek *bérmertve* tételné postára. (51.)

847—1900. szám.

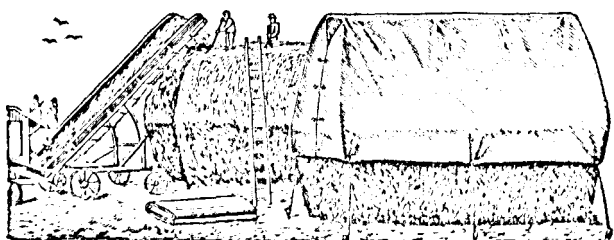
HIRDETME NY.

A szamos-ujvári fe gyintézet részére folyó évi május 25-ig beadandó írásbeli zárt ajánlatok alapján beszerzendő 700 métermázsza szürke és 100 métermázsza fehér, erdélyi, szálas, mosatlan g y a p j u n a k szállítása tárgyában, annak megjegyzése mellett, hogy 20 métermázsza is lehet ajánlatot tenni, megkeresésre szivesen ad részletes felvilágosítást

(325.)

az igazgatóság.

VIZMENTES PONYVÁK KAZAL, MOZDONY és CSEPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatlan — minőségben

REPCEPONYVÁK,

Vitorla-vászon ponyvák,

KOCSI-PONYVÁK.

Alapított 1830. — Cs. kir. szab. vízmentes szövetygár. 46 Kitüntetés.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI

BUDAPEST, V. ker. Thonet-udvar.

TELSF, (305) (Tirol.)

BÉCS I., Volksgartenstrasse 1.

Vízmentes Ponyvák

elismert kitünő minőség — [] metr. 1 K. 60 fillér és följebb

Zsákok

Tarpaulin- varrással és varrás nélkül 75 fillér és följebb
Rovatás- Sátrak, esőköpenyek öltönyök.
Kender- kendertőlő, tüzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmertve. — Leggyorsabb kiszolgálás. Minden város jobb üzletében a mi gyártmányainkat tartják és sziveskedjék határozottan Elsinger gyártmányt kérni.